REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
*Braşov, piaţa mare nr. 30.*
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următorele
BIROURI de ANUNŢURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner., Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o serie garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. Publicărĭ maĭ dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ

# GAZETA TRANSILVANIEI

(Numĕr de Dumineca 34.)

„GAZETA“ iese în [illegible]
Abonamente pentru Aus[illegible]
Pe un an 24 cor., pe şese lunĭ 12 cor., pe treĭ lunĭ 6 cor.
N-riĭ de Dumineca 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-riĭ de Dumineca 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-niĭ colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
*Administraţiunea*, Piaţa mare, Têrgul Inuluĭ Nr. 30. etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe şése lunĭ 10 cor., pe treĭ lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe şése lunĭ 12 cor., pe treĭ lunĭ 6 cor. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

**Nr. 183.—Anul LXVII. Braşov, Vinerĭ 20 August (2 Septemvrie). 1904.**

## Un nou an şcolar.

(*a*) Suntem în ajunul redeschiderii şcólelor.

După vacanţa de două lunĭ, elevii se vor aduna din nou în oraşele unde se află gimnasii spre a-şĭ urma mai departe studiile.

Unele din gimnasii însĕ, carĭ îşĭ încep cursurile după călindarul cel nou, au reluat deja cu ḑiua de astăḑĭ firul activităţiĭ întrerupte înainte de asta cu două lunĭ.

Inceputul unui an şcolar este împreunat întotdéuna cu nouĕ grijĭ. Ingrijiţĭ sunt băieţii, îngrijiţĭ maĭ ales părinţii şi îngrijiţĭ suntem cu toţii, carĭ ne ocupăm cu viitorul neamului nostru, şi cărora ne este legată de inimă crescerea tinerelor generaţiunĭ, garanţia viitoruluĭ.

S'au schimbat împrejurările pe terenul învĕţĕmêntuluĭ secundar, aşa că ceĭ ce au învĕţat la gimnasiu înainte de asta cu 20—30 de anĭ stau uimiţĭ şi abia îşĭ pot esplica schimbările sĕvîrşite într'o epocă atât de scurtă.

Schimbările acestea s'au făcut şi în bine şi în rĕu.

Sĕ le luăm pe rînd:

In bine s'au schimbat condiţiunile de intreţinere, căcĭ pe când înainte de asta cu 20—30 de anĭ elevii veniţĭ din marĭ depărtărĭ, din causa lipseĭ mijlócelor de comunicaţiune şi din causa sĕrăcieĭ, se luptau adese-orĭ cu cea maĭ négră miserie, astăḑĭ prin căile ferate construite pe tóte văile, depărtările, au dispărut sĕu s'au micşorat, ér prin internate, burse (stipendii), mese gratuite, înfiinţate şi întreţinute de ómenĭ milostivĭ, — miseria s'a alinat în cea maĭ mare parte.

Un elev talentat, sîrguincios şi cu purtărĭ bune, astăḑĭ nu se maĭ póte teme că va fi nevoit a-şĭ întrerupe studiile din causa sĕrăcieĭ. In tot cursul secundar şi chiar şi la universitate, i-se dă ajutor şi ocrotire. Studentul bun n'are, decât sĕ-şĭ facă datoria: sĕ învĕţe şi sĕ se pórte bine. De întreţinerea luĭ se îngrijesc fundaţiunile ómenilor generoşĭ până va eşi gata cu diploma în mână.

Acesta este aşadĕr un progres, de care tot Românul trebue sĕ se bucure.

Am ḑis însĕ, că s'a făcut şi o schimbare în rĕu.

Care este aceea?

Schimbarea în rĕu este că mulţĭ dintre părinţiĭ carĭ au copiĭ în vrîsta de şcólă prea se lasă ademeniţĭ de nădejdile viitoruluĭ şi fac sforţărĭ prea marĭ întru crescerea copiilor lor la şcolĭ maĭ înalte, — chiar şi când véd destul de bine, că n'au talent pentru carte şi n'au sîrguinţa cuvenită. „Décă nu l'oiŭ puté face advocat sĕu doctor — va fi bun de popă“, îşĭ ḑice câte un părinte, uitând, că orĭ-ce carieră cere, ca omul sĕ fie om întreg, la locul luĭ, — şi că maĭ ales pe cariera preoţéscă se cere acésta.

Rîvna greşită a unor părinţĭ ne va aduce primejdia — şi ni-a adus'o chiar în parte — că se va înmulţi numĕrul tinerilor cu pregătirĭ insuficiente, ómenĭ cu pregătire de mântuială, neisprăviţĭ, şi vecinic nemulţumiţĭ, carĭ orĭ în ce slujbă ar ajunge, trébă bună nu vor face.

Aceştia sunt proletarii intelectualĭ!

Avem noi trebuinţă de asemenea ómenĭ maĭ ales în timpurile grele ce le străbatem, când de la fie-care bărbat pus ca povăţuitor în slujbă fie cât de mică, se cere sĕ fie întreg şi conscient de datoria sa?

Şi décă părinţii nu zoriau aşa cu vreme fără vreme sĕ-l îndópe cu carte pentru care nu avea tragere de inimă, — ci îl îndreptau pe cariera meseriilor, a comerciuluĭ, acolo de sigur ar fi ajuns un om întreg, care şi-ar fi adus folos şie-şĭ şi némuluĭ din care face parte.

Din când în când se publică câte-o statistică despre comercianţiĭ şi meseriaşiĭ, carĭ se hrănesc şi se îmbogăţesc în mijlocul populaţiuneĭ române. In tóte ţinuturile române sunt în majoritate strĕinĭ. De ce? Fiind-că Românul n'a îmbrăţişat până acuma carierele acestea atât de cinstite şi atât de bănóse.

Trebue sĕ ajungem odată la convingerea, că nu e bine aşa, cum a fost până acuma, şi odată ajunşĭ la acéstă convingere, sĕ nu ne ruşinăm a ne da copiiĭ la meşteşug şi comerciu, maĭ ales décă au tragere de inimă şi talent pentru aceste cariere.

Sĕ lăsăm pe ceĭ-ce învaţă bine sĕ-şĭ urmeze studiile la gimnasiĭ şi alte şcóle înalte, dér sĕ nu-i silim, cu vreme fără vreme şi pe ceĭ-ce nu au dragostea de carte a se chinui cu studiul numaĭ pentru ambiţia greşită a părinţilor de a-şĭ vedé copiiĭ „ómenĭ absoluţĭ“.

## Revistă politică.

**Braşov**, 19 August v.

Primejdia de care sunt ameninţate şcólele nóstre poporale confesionale prin faimosul proiect al ministruluĭ Berzeviczy, este înţelésă de toţĭ Româniĭ, cărora le zace la inimă sórtea şi viitorul neamuluĭ românesc. O înţeleg tóte naţionalităţile nemaghiare din ţéra acésta, din clipa ce se scie, că politica actuală maghiară urmăresce ţinta de a consolida rassa maghiară prin cucerirea celorlalte rasse şi prin contopirea lor în elementul unguresc, — adecă prin desnaţionalisare. Din causa acésta nu putem de cât sĕ ne bucurăm vĕḑĕnd, că dascăliĭ noştri, pĕtrunşĭ de însemnătatea causeĭ în serviciul căreia muncesc şi conscii fiind de pericolul ce ameninţă acéstă causă prin noul proiect al „reformeĭ“ învĕţămêntuluĭ poporal, îşĭ ridică şi eĭ glasul de protestare contra acestuĭ proiect.

C'un bun şi vrednic esemplu a premers în privinţa acésta *Reuniunea învĕţătorilor românĭ aradanĭ*. In adunarea, ce s'a ţinut Lunĭ la Şiria, membriĭ aceste reuniunĭ au luat la temeinică discuţie *proiectul de lege al ministruluĭ Berzeviczy*, pe care l'au criticat din punct de vedere pedagogic şi metodic. Adunarea a luat apoi resoluţiunea sĕ se facă o remonstraţie motivată împotriva proiectuluĭ, care sĕ se trimită ministruluĭ de culte şi instrucţiune publică pe calea consistoruluĭ român gr. or. din Arad.

Vorba fiind de acest proiect, maĭ adaugem, că *Consistoriul bisericeĭ evanghelice săsescĭ din Sibiiu* a hotărît ḑilele acestea sĕ adreseze ministruluĭ Berzeviczy *un memorand în contra proiectuluĭ de reformă* a învĕţămêntuluĭ poporal. In memorand proiectul e combătut din punct de vedere pedagogic şi al autonomieĭ bisericescĭ.

*

Mare bucurie este éraşĭ în tabĕra israiluluĭ unguresc. Ministrul comun de rĕsboiu *Pitreich* a dat ḑilele acestea o ordonanţă privitóre la *maghiarisarea corespondenţeĭ oficiale în armata comună*. Cu abatere dela ordinul dat la 19 Noemvrie 1903, în care limbeĭ maghiare i-se dădea loc alăturea de celelalte limbĭ de regimente, ordinul cel maĭ nou dispune că tóte autorităţile militare sunt obligate a primi adresele redactate în limba maghiară. Resolvirea adrese-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

## Prânḑul.

Roşiorii şi călăraşii noştri la sfêrşitul luneĭ luĭ August erau la Dolny-Etropol, aprópe de podul de piatră de peste Vid. Santinelele se întindeau spre miaḑă-nópte până la Bivolar şi spre miaḑă-di până la Dolny-Dabnic, unde erau Ruşii luĭ Loşcareff.

In diminéţa de 28 August pe la cincĭ césurĭ, după-ce porniră iscódele, începù a-se pregăti mâncarea, mâncare ca pe vremea aceea: zamă lungă ca s'ajungă, porumb copt, pesmete sălciu şi alte bunătăţĭ de acestea. Caii ronţăiau liniştiţĭ ovĕsul şi porţia de fĕn şi flăcăii umblau printre ei, potrivind halaturile şi cercetând chingile.

Călăraşii de la garda-mare, din dreptul poduluĭ de peste Vid, aşteptau veştĭ de la Turcĭ. Ér până una-alta Neculai Pintilie fruntaşul ajutat de câţĭ-va soldaţĭ, rînduise în jurul unui jar straşnic, în colóne de atac, câte-va batalióne de păpuşoĭ. In preajma focului stăteau cinchiţĭ căprarĭ şi oştenĭ şi ascultau pălavrele fruntaşuluĭ Pintilie.

Vremea era limpede şi liniştită şi deasupra Viduluĭ plutea încă céţa dimineţii. In urmă prin marginea porumbiştelor, orĭ pe drumul singuratic al Dolny-Etropoluluĭ se strecurau călăreţĭ în tăcerea dimineţii. O linisce mare plutea din cer. La rĕsărit se grămădiseră munţĭ de norĭ şi o umbră posomorîtă umplea întinderile de jos, numai sus în limpeḑimea văsduhuluĭ, unde cântau vesel ciocârliile, săgetau fâşii luminóse.

Fruntaşul Pintilie îşĭ mustra ajutórele:

„Mă Gavril Lungu! mĕ dihanie! când e vorba sĕ te îndopĭ, te pricepĭ, dar un păpuşoiŭ nu eştĭ în stare sĕ întorcĭ la vreme. La ce ţĭ-e gândul? Ţĭ-a stat pântecile de santinelă şĭ-acuma i-e fóme?... Las c'o sĕ crapĭ acuşĭ nu te teme, de-au sĕ-ţĭ pârăe fălcile!“

Gavril Lungu ţiganul rînji cu bunătate, apoi începù a întórce iute porumbii. Ii apuca cu două degete, îi rĕsucea, apoi îşĭ scutura mâna friptă şi şĭ-o ducea la gură, suflând întrânsa.

„Îs fierbinţĭ al draculuĭ, domnule fruntaş!

— Or fi fiind mĕ camarade! da's şi bunĭ al draculuĭ!“

Celelalte ajutóre urmăreau cu cea maĭ mare băgare de sémă rumenirea bóbeler, ca şi cum ar fi fost vorba de viéţă şi de mórte. Ér fruntaşul Neculai îi ţinea de scurt, numai din când în când obrazul luĭ ars de vênturĭ, cu ochii fórte vioi, se lumina într'un zîmbet posnaş: atuncĭ svîrlea o glumă, care aducea o raḑă de sóre pe tóte feţele.

In jurul şirurilor cinchite, umblau ofiţerii. Vorbeaŭ de Plevna, de Opanez, de Osman şi priveau în zare peste Vid, cu binoclurile. Dér în depărtărĭ nu se vedeaŭ decât fantasmele albe ale negurilor. Incet-încet însĕ hohotirile înăbuşite ale celor carĭ coceau păpuşoiĭ şi ale privitorilor îi câştigară. Işĭ lăsară binoclurile sĕ atîrne şi se apropiară şi eĭ.

„Trăiţĭ domnule căpitan, ḑise fruntaşul Pintilie, aicĭ se pregătesce mare ospăţ.

— Or fi bunĭ porumbii mĕ Pintilie?

— Care nu se maĭ află, domnule căpitane! Mierea luĭ Dumneḑeu!

— Atuncĭ ia svârle unul încóce mĕ camarade.“

Pintilie alese câţĭ-va porumbĭ bine copţĭ, se sculà, trecù printre rêndurĭ şi ĭ împărţi căpitanuluĭ şi ofiţerilor.

„Aşa friptură rar întîlnescĭ, vorbi el, întorcêndu-se la locul luĭ. Nicĭ Cazacii ierĭ când au trecut pe la Trestenic, n'au dobândit ceva maĭ de sémă.

— Dér ce-au făcut Cazacii erĭ la Trestenic? întrebà căpitanul cu gura plină.

— Ce sĕ facă, trăiţĭ domnule căpitan, au dosit un godac de un an. Îţĭ era maĭ mare dragul, sĕ te uiţĭ la el. Şi sĕ vedĭ cum l'au curăţit şi l'au grijit: neam de neamul luĭ nu cred sĕ fi avut aşa cinste.

— Cum mĕ, s'au apucat sĕ fure? cum se póte?

— D'apoi păpuşoii credĭ că i-am cumpĕrat, domnule căpitan?

Şi fruntaşul începù a împărţi friptura la ceĭ din jur. — Décă ómenii ăştia de pe aicĭ parcă-s păgânĭ... Amarnice suflete! Sĕ vadă că te întindĭ la pământ şi morĭ de sete şi nu ţi-ar da un strop de apă.

— Aşa-i! strigà un sublocotenent pitic, poreclit Clopot, pentru-că de obiceiŭ nu-i maĭ tăcea gura. Eu i-am vĕḑut domnule căpitan, cu ochii meĭ cum au ascuns mâncarea când am intrat în casă. Şi pe loc au început a-se văeta, că na'u şi n'au şi ér n'au! Cum sĕ te porţĭ cu aşa ómenĭ?

— Bine aşa-i, — ḑise căpitanul muşcând cu poftă din porumb, — dér legea-i lege...

— Legea-i lege!... strigà Clopot crăcănindu-se şi dând din mânĭ, dér soldatul, care sufere şi tace sĕ móră de fóme?“ Şi începu a-se rĕsuci în loc şi a re

lor ce se scriu ungaresce trebue sĕ se facă în limba maghiară, ér resolvirea adreselor, ce s'au scris în alte limbĭ, trebue sĕ se facă în limba de serviciŭ a armatei. Trupele recrutate în Ungaria vor coresponda cu autoritățile și cu persónele private, în orĭ ce împrejurărĭ, ungaresce. Pentru trupele, carĭ nu sunt recrutate în Ungaria, dér carĭ sunt dislocate aicĭ, ordinul dispune, că în cas când comandanțiĭ nu cunosc în de-ajuns limba maghiară, corespondența se face în limba germană și maghiară.

Insemnătatea principiară a acestui ordin — ḑice o fóie vienesă — zace în aceea, că pentru prima óră se iau dispositiunĭ de serviciu separate pentru partea recrutată din Ungaria a armatei comune, cu alte cuvinte se face deosebire între *armata ungară* și *armata neungară*.

Étă așa-dér o nouă concesiune din cele mai însemnate, ce se face limbei maghiare în armata comună.

*

De-o vreme încóce auḑim mereu vorbindu-se de *neînțelegerĭ între Austro-Ungaria și Italia.* Intr'un comunicat oficios austriac, pe care-l publică „Politische Correspondenz", se condamnă agitațiunea antiaustriacă în Italia, mai cu sémă aceea, care se face prin jurnale. Comunicatul ḑice, că raporturile italo-austriace sunt presentate în mod fals și periculos. Se inventéză neînțelegerĭ în cestiunea peninsulei balcanice, în vreme ce sĕ scie, că resolvirea cestiunei balcanice nu atérnă numai de Austria și Italia, ci ea intereséză pe tóte celelalte puterĭ europene.

Guvernele din Viena și Roma sunt dureros suprinse, că se vorbesce atât în Austro-Ungaria, cât și în Italia de posibilitatea unui rĕsboiŭ între aceste țĕrĭ, pe când cele douĕ guverne fac tot posibilul, pe basa alianței, de a evita orĭ-ce neînțelegerĭ între ele.

*

O voce rară în felul ei se aude prin organul guvernamental bulgar *„Now-Wieh"* despre o reapropiere între *România și Bulgaria în cestiunea macedoneană.* Étă ce scrie numitul ḑiar:

„In sfîrșit Românii macedonenĭ au observat, că întrebuințând limba grecéscă în biserica lor, îșĭ primejduesc individualitatea națională. Ei, decĭ, s'au hotărît sĕ facă ceea-ce au făcut Bulgarii. Lupta se întinde acum în tótă Macedonia. Românii macedonenĭ vor învinge, deórece România îi sprijinesce la Constantinopol, ér Pórta are tot interesul, ca sĕ micșoreze influința patriarchatului grecesc. Elementul bulgar va avé folos din victoria Românilor macedonenĭ. Cu elementul românesc ușor ne putem înțelege. Comunitatea de interese va ajuta la o reapropiere între România și Bulgaria. Trebue ca Bulgarii sĕ persiste în acéstă atitudine, care favoriséză și interesele bulgărescĭ..."

---

## Ajutóre pentru incendiațĭ.

Pentru Românii nenorocițĭ prin incendii din comunele Câmpenĭ, Ostrovul-mare (Hunedóra), Sotelec (Solnoc-Dăbâca) și Mădăraș (Sătmar) — au mai intrat la Redacțiunea ḑiarului nostru următórele sume:

Din *Brașov* de la d-nii: Petru *Nemeșiŭ* 10 cor., căpitan *Popa* 5 cor., Ioan *Dușoiu* 2 cor., Nicolae *Dușoiu* 2 cor., Dr. Ioan *Moșoiu* 5 cor., Vasile *Vlaicu* 2 cor., Ioan G. *Eremie* 2 cor., N. *Grădinar* 2 cor., Ioan *Aron* director 5 cor., I. *Avrigeanu* 2 cor., Stefan *Medean* 2 cor., Dumitru *Pop* 1 cor. suma *40 cor.*

Din *Tohanul-vechiŭ*: Moise *Brumboiu* 2 cor.

Din *Deva*: de la Dr. Alecsandru L. *Hossu* (pentru Câmpenĭ) 10 cor.

Din *Cehul-Sĕlagiului*: de la d-l Florian *Cocian* advocat 10 cor.

Din *Caransebeș*: de la Teodora și Vasile *Literat* 10 cor., de la sergentul-major c. ș r. George *Ianculescu* 2 cor. pentru incendiații din Câmpenĭ Suma *12 cor.*

Din *Budapesta*: de la d-l Dr. Victor *Nemeș* 5 cor. pentru incendiații din Câmpenĭ.

Din *Giergio-Tulgeș*: de la d-l Mihail *Ittu* forestier reg. u. 10 cor.

Din *Șomcuta-mică*: pentru incendiații din Câmpenĭ de la Iosif *Orian* protopop 5 cor., de la d-na Ludovica *Câmpeanu* vĕduvă 2 cor. și de la Lica *Chira* 1 cor. Suma *8 cor.*

Prin d-l protopop Ioan Bulbuc de la credincioșii din *Mintiul-român* pentru incendiații din Sotelec 5 cor.

| | |
|---|---|
| Suma | 102 cor. |
| Transport din Nr. de la 15 (28) August | 236 „ 80 banĭ. |
| Suma totală: | **338 cor 80 banĭ.** |

Sumele intrate până erĭ s'au și trimis la destinațiune. Ajutórele destinate pentru incendiații din tóte comunele de mai sus au fost împărțite aproximativ după mărimea pagubelor suferite de fie-care comună.

Mulțumind în numele celor lipsițĭ generoșilor contribuitorĭ, animăm tot-odată pe toțĭ sĕ le urmeze cât mai iute, căcĭ cel-ce le dă iute, dă de douĕ-orĭ mai mult.

---

## Rĕsboiul ruso-japones.

La Petersburg și la Tokio, Rușiĭ și Japonesiĭ, cu inimile strînse, aștéptă resultatul luptei celei marĭ, ce s'a început în jur de Liaoyang. Japonesii cu trei armate, au deschis atacul împotriva armatei lui Kuropatkin și se ḑice, că nu mai puțin de o jumĕtate milion de soldațĭ stau aḑĭ pe câmpul de bătălie dela Liaoyang. Armatele japonese, carĭ asediéză Liaoyangul se ḑice că numĕră 300,000 de ómenĭ cu 940 tunurĭ, ér armata lui Kuropatkin numĕră 250 mii ómenĭ cu 670 tunurĭ. Rușii sunt decĭ, inferiorĭ în numĕr și mai puțin tarĭ în ce privesce artileria. Étă ce se vestesce despre acest început de luptă, care pare a fi decisivă:

Corespondentul de pe câmpul de rĕsboiŭ al ḑiarului *„Lokalanzeiger"* din Berlin anunță cu data de 30 August din Liaoyang: *Lupta decisivă a început aḑi diminéță* la órele 4. Bubuitul tunurilor se aude neîntrerupt întrețesut cu răpăit de puscĭ. Duelul de artilerie e așa de formidabil, încât dealurile pe carĭ sunt așeḑate tunurile, par *nisce vulcanĭ, carĭ varsă foc.* Japonesii au început atacul spre rĕsărit de Liaoyang. Infanteria japonesă a înaintat cu obicinuitul ei avênt de-alungul rîului Taiciho, însĕ *Rușii au respins'o.* Japonesii au dat înderĕt. Rușii se încred în puterile lor. Ei luptă cu multă ardóre *Forțele ruso-japonese, carĭ s'au ciocnit aḑi, se urcă în total la mai mult de o jumĕtate milion de ómenĭ.*

— *Wiener Tageblatt"* primesce următórea depeșă din Liaoyang: Câmpul pe care se dă bătălia decisivă are o întindere colosală. El este un semicerc cu un diametru de 14 chilometri. Bubuiturile tunurilor devin tot mai tarĭ. Pe la 11 óre (30 Aug.) bateriile rusescĭ au fulgerat colónele japonese, carĭ încercau sĕ forțeze centrul trupelor rusescĭ. Japonesii n'au trecut încă rîul Taiciho. Se crede, că lupta va dura mai multe ḑile.

— Corespondentul ḑiarului *„Berliner Tageblatt"* telegraféză: De la óra 5 diminéța se aude neîntrerupt o viuă canonadă în direcție sudică. S'a început focul artileriei din ambele părțĭ. Erĭ séra Japonesii au încercat sĕ cucerescă o posițiune rusescă spre apus de stațiunea căii ferate, însĕ au fost respinșĭ.

— *„Daily Mail"* primesce amĕnunte despre prima fasă a marei bătălii la sud de Liaoyang: In 30 August lupta s'a mărginit la frontul meridional. Duelul de artilerie a durat erĭ diminéță 13 óre, fără sĕ pricinuéscă marĭ pierderĭ. Japonesii voiau sĕ silescă pe Rușĭ a-șĭ demasca tóte bateriile.

— Generalisimul rus *Kuropatkin* telegraféză, că *a retras la nord de Liaojang* tóte trupele, carĭ se aflau până acuma la sud de acest oraș. Pierderile Rușilor și Japonesilor la un loc, în ultimele lupte, carĭ au durat trei ḑile, se socotesc la 6000 de ómenĭ.

— Generalul *Saharow* telegraféză cu data de 30 Aug. statului major general rusesc: Nóptea trecută dușmanul a așeḑat numeróse tunurĭ contra tuturor posițiunilor nóstre și a început atacul contra posturilor nóstre înaintate de pe muntele Liaoyang. La 5 óre diminéța s'a început o *formidabilă luptă de artilerie.* Pe la 9 óre Japonesiĭ șĭ-au îndreptat atacul principal *contra centrului* posițiunei nóstre. Focul de șrapnele a causat însemnate pierderĭ trupelor rusescĭ. Locotenentul-colonel *Pokatilov* a căḑut. Japonesii au făcut un atac îndîrjit contra centrului trupelor nóstre și la 9 óre au ajuns în apropierea avangardelor nóstre.

După scirile cele mai nouĕ sosite parte din Londra, parte din Petersburg, Berlin și Roma, pretutindenĭ se aștéptă evenimente marĭ la Liaoyang. Rușii de-oparte, Japonesii de altă parte speră, ca victoria sĕ fie a lor. La Petersburg domnesce credința, că lui Kuropatkin îi va succede sĕ oprescă pe Japonesĭ până când Rușii vor fi în posițiunea de a concentra la *Charbin* o armată colosală. Aicĭ numai se vor opri definitiv Rușii.

In Londra e generală credința, că Kuropatkin e decis de a pregăti Japonesilor sórtea, ce a avut'o Napoleon la Moscva (1812). Țarul sĕ-șĭ fi dat învoirea, ca Kuropatkin sĕ se retragă, la cas de nevoie, până la Mukden (capitala Manciuriei).

Prin Berlin vine scirea, că cu tot atacul înverșunat al Japonesilor, Rușii șĭ-au păstrat posițiunile, ér Japonesii au fost silițĭ, ca sĕ înceteze atacul lor la rĕsărit de Liaoyang.

O telegramă din *Mukden* cu data de 31 August spune, că lupta de la Liaoyang a fost teribilă. *Tóte încercările Japonesilor de a face sĕ se predea aripa stângă rusescă, au fost respinse.* Japonesii au pierdut în lupta acésta mai mult de 10 tunurĭ.

La *Port-Arthur* situația e învĕluită în mister. Nu se cunósce absolut cu positivitate, cât a înaintat și cât nu asediul cetății. Minciuna jócă mai ales aicĭ un mare rol. De vre-o douĕ lunĭ de ḑile telegramele

---

pezi un potop de vorbe în tóte părțile de i-se făcuse obrazul roș și ochii i-se bulbucaseră în cap ca douĕ cepe. Soldații îl priveau îngrijațĭ, ronțăind grăunțele cópte. Mai ales fruntașul Pintilie se uita cu o deosebită luare-aminte la căpitan și dădea repede din cap la vorbele mai potrivite ale sub-locotenentului.

„Eĭ destul, destul! ḑise căpitanul svârlind ciocălăul și zimbind. Și mie mĭ-e fóme de nu mai pot și cu asta m'ai încredințat mai mult decât cu orĭ-ce. Ia sĕ mai cercăm gustul la cățĭ-va".

Pintilie se strecură ér prin îngrămădélă cu un braț de porumbĭ. După ce-i împărți, se întórse la locul lui și începu a ride.

„De ce riḑĭ mĕ?" strigă Clopot.

— Rîd de godacul Rușilor, trăițĭ domnule sub-locotenent.

— Ei, cum a fost cu godacul?

— Păi cum sĕ fie? Godacul mușluia pe lângă o pórtă în ograda unui gospodar de cei cu mațe pestrițe. A trecut un pluton de Cazacĭ și godacul orĭ s'o fi luat după ei, ca după nisce rude bune, orĭ l'au luat ei cu d'asila, bine nu sciu. Sciu atâta că la popas godacul era grijit gata, numai bun de pârpălit. Dér creștinul cel cu paguba, într'un suflet la domnul ghinăral: că au trecut Cazacii și i-au răpit tótă averea un porc frumos și mare la care ținea ca la un frate! Și plângea așa de tare Bulgarul că s'a milostivit ghinăralul și i-a' ḑis: „Hai se cercetăm!"

Și s'au dus sĕ cerceteze. Ce sĕ cercetezĭ într'atâta sumedenie de ómenĭ? N'au găsit nimica. Dér în plutonul din urmă jale mare. Unul murise pe semne în drum și acum ceilalțĭ îl acoperiseră bine cu mantaua, îi puseră o luminare la cap și o iconiță pe piept și tot treceau și își făceau cruce și sărutau iconița. „Ce-i?" întrebă ghinăralul. — Vai! vai! a murit Ivan, săracul a murit sergentul nostru! — Și de ce-l bocițĭ așa? — Era bun săracul și detreabă!" Și s'a înduioșat și ghinăralul și a pus o rublă pe pieptul lui Ivan, pentru vutchi și s'a înduioșat și cel cu purcelul și a pus și el cincĭ copeicĭ. Pe urmă s'au dus și de godac n'au mai dat...

— Pe urmă? întrebă căpitanul.

— Pe urmă zîmbi Pintilie fruntașul, Cazacii ca ómenĭ detrébă au cumpĕrat vutchi de-o rublă și cincĭ copeicĭ și au mâncat pe Ivan, sergentul lor....

Căpitanul isbucni într'un hohot nestăpânit și după el tótă compania. Sublocotenentul Clopot dădea din mânĭ cu ochii bulbucațĭ, căpitanul cu gura căscată sta îndoit de mijloc și-șĭ bătea cópsele cu palmele, pe ceilalțĭ parcă-i sguduia cineva de umere. Era hohot mare, până și caii își întorseseră mirațĭ capetele. Numai fruntașul Pintilie zîmbea și-șĭ răsucea gânditor mustața neagră.

De-odată în depărtare spre Plevna isbucni un tunet surd. Rîsul conteni, ofițerii se întórseră, ridicară binoclurile și începură a cerceta zarea. Al doilea tunet mugi, 'apoi bubuirile se înmulțiră. Băteau una după alta, isbucneau și mai multe odată, umplênd vĕsduhul depărtării de freamăt. Incet, încet în zare se ridică o pânză alburie de fum, care se înălța rĕsfirându-se și se pierdea în nemărgenire.

După-ce priviră o bucată de vreme, căpitanul lăsă binoclul în jos și se întórse cătră foc, urmat de ofițerĭ.

Păpușoii se făcuseră nevĕḑuțĭ, și Pintilie sta gânditor lângă jeratic. Din când în când ridica ochii și se uita lung și cu înțeles la țiganul Gavril Lungu.

Căpitanul scóse o țigară șĭ-o aprinse cu un tăciune, care treců grabit din mână în mână, apoi se întórse spre ofițerĭ:

„Ei, dragii mei ce ne facem noi aḑĭ? Ce mâncăm? Eu unul sciu atâta că aș devora un Ivan întreg..."

Ofițerii zîmbiră, se priviră. Unul ḑise:

„N'avem nimic. Provisiile n'au venit. Trebue sĕ răbdăm".

Căpitanul dădu desnădăjduit din cap și se întórse ér spre foc, cătră fruntașul Pintilie.

„Ce ḑicĭ tu fruntaș? ai ceva pentru căpitan?

— Trăițĭ domnule căpitan, décă nu-i voie... Așa-i legea...

— Așa-i legea mĕ, dér mie mĭ-e fóme al dracului!".

Fruntașul zîmbi rĕsucindu-șĭ mustața și privi cu înțelegere spre Lungu. Țiganul sta cinchit și ochi-ĭ negri scăpărau țintind când pe căpitan, când pe fruntaș. De-odată obrazul negru ca fundul ceaunului și stricat de vĕrsat se lumină și gura mare i-se întinse într'un rînjit larg, până la urechĭ. Fruntașul clipea șiret din ochĭ și-i dădea a înțelege ceva.

„Ei ce ḑicĭ fruntaș? întrebă ér căpitanul.

— Trăițĭ domnule căpitan, eu nu mai ḑic nimica, dér mi se pare că Lungu scie o poveste, ca cea cu Ivan..."

Căpitanul privi pe țigan.

„Eu nu sciu nimica, trăițĭ domnule căpitan... suspină Gavril, scărpinându-se în cap și uitându-se cu frică la fruntaș.

anunțau mereu, că căderea cetății e cestiune de câte-va dile. Și cu tóte aceste Port-Arthurul n'a cădut, ba după ultimele sciri el va mai puté puté resista încă o jumětate de an. „*Daily Telegraph*" are scirea, precum dice din isvor oficial, că generalul *Stössel* desfășură o resistență supra-omenéscă. Apěrarea cetății se face cu mare sistem și Japonesii au suferit până acum pierderi enorme.

De-ocamdată Japonesii și-au îndreptat atențiunea tótă la luptele din jurul Liaoyangului și se crede, că vor lăsa érăși în pace Port-Arthurul cât-va timp.

---

## Adunarea Societății pentru fond de teatru român.

Dilele de Dumineca și Luni au fost dile de sěrbătóre pentru Românii din orășelul Brad și împrejurime. In aceste dile și-a ținut în Brad *Societatea pentru fond de teatru român* adunarea sa generală, în care comitetul acestei societăți înfloritóre a dat sémă despre mersul afacerilor societății în decursul anului trecut.

Adunarea a fost deschisă printr'un frumos cuvênt rostit de președintele societății d-l Iosif *Vulcan*, care a fost ascultat cu viuă plăcere din partea numěroșilor óspeți, cari au grăbit din tóte părțile, ca sě iee parte la acéstă adunare. In discursul de deschidere președintele societății arată mai întâiu scopul societății, și făcênd apoi o asemĕnare între trecut și present scóte la ivélă scăderile, cari s'au încuibat în decursul vrěmurilor în sînul societății românesci. *Iubirea de neam*, dice d-l Vulcan, este isvorul nostru mântuitor și *idealismul* a fost steaua conducětóre a înaintașilor noștri. Astădi însě ne îndepărtăm tot mai mult de acésta stea conducětóre, ne certăm, ne pismuim și nu ne mai putem însufleți. D-l Vulcan scóte apoi rênd pe rênd la ivélă scăderile, de cari sufere așa numita „inteligență" românéscă.

In starea acésta tristă, ce ne oferă indolența clasei nóstre inteligente — continuă apoi d-l Vulcan — ne licăresce ca o lumină salvatóre *deșteptarea poporului*. Décă „inteligența" nu cumpěră cărți românesci și nu sprijinesce diaristica, avem nespusa mângăiere și plăcere sě vedem cu câtă bucurie poporul nostru sciutor de carte își dă bănișorii pentru productele presei poporale, cum se rěspândesc prin tóte satele române — cu conducětori harnici — broșurele și organele de publicitate menite pentru popor.

Ceea ce trebue sě mai accentuăm în favorul poporului nostru este afirmarea sa pe terenul teatral. Câtă vreme clasa nóstră mai ridicată numai ici colo dă câte o representație teatrală, poporul în tóte părțile urcă scena și surprinde lumea cu talentul sěu. Raportul presintat în fie-care an de secretarul societății nóstre, arată că representațiile teatrale date de popor se tot înmulțesc și că ele formézǎ marea majoritate a tuturor representațiunilor de diletanți.

Acéstă constatare, în fața decadenței ce ne isbesce din partea păturei mai culte, ne indică unde avem sě căutăm tăria nóstră în viitor. *Poporul ne este mântuința. Lui sě ne închinăm!*

D-l Vulcan își încheie discursul do rind neamului românesc ómeni cu inimă mare, căci atunci fericit va fi neamul nostru.

După d-l Vulcan s'a anunțat la cuvênt d-l profesor Dr. Oprișa de la gimnasiul din Brad, care a salutat adunarea generală în numele Zărăndenilor. D-l G. Părěu saluta adunarea în numele Asociațiunei pentru literatura rom. și cultura poporului român.

Trecêndu-se apoi la ordinea dilei se aleg comisiunile pentru censurarea raportului general, pentru censurarea raportului cassarului și comisiunea pentru înscrierea de membri noi.

Despre cele ce s'au petrecut la Brad după alegerea acestor comisiuni lăsăm sě urmeze în următórele, darea de sémă a reporterului nostru.

***Brad**, 28 August.*

(Raport special al „Gaz. Trans.")

**Banchetul** s'a început la órele 2½. Sala de la Hotelul Central era tixită de lume alésă, în frunte cu comitetul.

Toastele și-au luat începutul cu vorbirea d-lui preș. Ios. *Vulcan*, care închină pentru Majestatea Sa. Publicul, în sunetele imnului împěrătesc, s'a sculat în picióre dând ast-fel expresie alipirii și credinței către tron. A urmat toastul d-lui protopop V. *Damian* în onórea vrednicului președinte al Societății teatrului. Vicepreședintele *Onițiu* vorbesce în numele comitetului pentru frații Zarandeni, cari au sciut sě aranjeze atât de rěușit aceste splendide sěrbări.

D-l *German* vorbesce pentru comitet.

Apoi urméză discursurile d-lor: *Ungureanu* pentru populațiunea sěracă, dér cu bogăția sufletului din Zarand; directorul *Boneu* pentru administrația din Brad; Secretarul consist. *Goldiș* pentru iubirea reciprocă, care trebue sě ne lege pe Români. Mai vorbesc: Dr. *Suciu*, Dr. P. *Călțunariu*, care are buna ideie, sě întreprindă o colectă de la comeseni pentru teatru. Ideia a fost încununată de succes.

Ultimul discurs a fost al d-lui notar din Sěliște *Hențiu* pentru directorul minelor locale Frederic Menkny.

Animația s'a continuat până către séră.

**Concertul și teatrul**, care a urmat la órele 8 séra, au reușit peste așteptare de bine. Programul lăsa unele nedumeriri deja de la început. Afară de cele două coruri mixte predate de corul studenților și de declamațiunile artistului Z. *Bârsan*, s'a ales și drama în 4 acte „Aur" a d-nei Const. *Hodoș*. Piesa în sine era greu de tot de interpretat din partea diletanților, dér pe lângă tóte greutățile întîmpinate a fost jucată cu multă pricepere. Distribuția persónelor a fost următórea:

*Persónele*: Gheorghe Nistor — d-l F. Bontescu, Maria Cosma—d-șóra R. Costin, Cornelia—d-șóra A. Damian, Ioan Bisorca, dis Grecu—d-l Dr. I. Radu, Ana—d-șóra O. Ometă, Petru — d-l C. Albu, Luca — d-l I. Demian, Frantz—d-l A. Damian, Macrina—d-șóra M. Cristea, Un preot—d-l I. Bârna, Un dascal ***, Căpitanul hoților d-l M. Stoia, Un hoț d-l S. Iula, Un țěran bětrân ***, Alt țěran ***.

D-l *Bontescu* s'a remarcat în rolul bětrânului sgârcit Nistor, un rol fórte greu. E cunoscut, că numai un artist ca Nottara a fost în stare sě interpreteze rolul ast-fel, încât a făcut o creațiune neîntrecută.

Și totuși bětrânul Nistor a fost jucat mulțămitor. Și asta e mult pentru un diletant. Joc natural și simț pentru ceeace jócă au dovedit, în special (ca Ana) d-șóra O. *Ometă*, apoi d-șórele R. *Costin*, A. *Damian* și M. *Cristea*.

Corurile: „Rěsunet de la Crișana" și „Rěsunetul Ardealului", de I. Vidu au format începutul programului. Sub conducerea prof. de cor M. Stoia corul mixt a prestat lucruri frumóse.

Z. *Bârsan* a declamat 3 poesii „Doina" lui Coșbuc, „Ucigașul fără voie" de Alexandrescu. Și „Strigoiul" de Sihleanu. Artistul a arătat prin acésta cât a câștigat de când a fost în strěinătate. Deși cuprins de o indisposiție — a sciut sě entusiasmeze publicul — dovadă aplausele prelungite.

Ast-fel s'a încheiat programul de Dumineca — firesce cu un epilog fórte animat în apropierea bandei lui Ghiuț și a vorbelor de frăție.

*

***Brad**, 29 August.*

### Diua a doua — Luni.

Ședința a II-a se deschide la 10 óre.

Se cetesce raportul despre cele întêmplate în ședința de eri, de d-l Vasile Goldiș.

Urméză cetirea disertațiilor, întreruptă eri. D-l V. Goldiș cetesce disertația d-lui Enea Hodoș „Câteva amintiri despre școlele din Brad". Disertația produce o impresie veselă și duiósă. D-l președinte mulțumesce și trimite autorului salutări cordiale.

D-l prof. Dr. Iosif Blaga cetesce o fórte interesantă disertație „despre gust".

Se întrerupe apoi șirul conferențelor și urméză ordinea de di.

D-l Dr. Oprișa cetesce raportul comisiunei pentru câștigarea de membrii noi. S'au făcut membri fundatori 12 cu 2400 cor., membrii pe viéță 18 cu 1800 cor., membrii ordinari 44 cu 460 cor., membrii ajutători 102 cu 211 cor. și 60 bani.

Inscrierea membrilor s'a continuat ulterior și cu totul s'au incassat peste 5500 cor, afară de venitele producțiunei și balului.

E frumos din partea Brădenilor, cari au alergat într'un numěr așa de mare sub steagul viitorului nostru teatru. O sumă așa de mare nu s'a adunat încă la nici o adunare de-ale teatrului și d-l președinte entusiasmat de faptul acesta a spus între aplause generale că dilele de la Brad vor rěmâné neșterse în analele istoriei teatrului, arătând cum însuflețirea e capabilă de cele mai mari jertfe.

Urméză raportul cassarului Nicolae Petra-Petrescu pe anul 1903/4 din care reiese, că în cursul anului espirat au întrat în total ca taxe de membrii și ca interese după capitale 23,119 cor. 48 bani și s'au spesat 5426 cor. 45 bani. Averea a crescut cu *cor. 17,693·07* și cu finea anului s'a urcat la *cor. 349,002·54*.

Comisiunea censurătóre alésă în ședința I, prin referentul ei Dr. Draia, raportéză, că a găsit purtarea cassei în deplină ordine, cere votarea absolutoriului d-lui cassar și mulțumită.

Se primesce.

Urméză *raportul comitetului* din partea secretarului *Dr. Blaga*. Raportul este o aměnunțită dare de sémă despre acțiunea comitetului din anul espirat. Se amintesce iubileul „Familiei" și participarea Societății la el, se vorbesce despre cei doi stipendiați ai societății, d-nii: Z. Bârsan (Berlin și Viena) și G. Stoica (Bucuresci) și despre premiile escrise pentru o piesă teatrală românéscă.

Domnii St. Iosif și Il. Chendi au trimes deja rapórtele d-lor cu privire la piesele incurse (7), urméză ca și ceilalți 3 domni (Vulcan, Onițiu, Blaga) sě-și dea părerea cât mai curênd. Ulterior au mai venit 3 piese la concurs, dér au fost respinse.

---

— Nu te face Gavrile! strigă Pintilie. O scie, domnule căpitan...

— Spune-o mě! vorbi căpitanul. O scii, ori n'o scii?

— Trăiți domnule căpitan, o sciu, cum sě n'o sciu, dér las' s'o spuie mai bine domnul fruntaș Pintilie..."

Soldații, căprarii, sergenții stăteau grămadă în jur. Caii la o parte sfîrșiseră mâncarea de diminéță și stăteau cu urechile ciulite ascultând svonul depărtărilor. Căpitanul se lăsă jos pe érbă, ofițerii se așezară în jurul lui, ér fruntașul își drese glasul.

„Trăiți domnule căpitan, ieri ai noștri au trecut pe la crâșma unui Bulgar — și acolo sciți prea bine că unul a scos un fluier și ceilalți s'au pus pe jucat. Așa se tâmplă câte odată. Dar bulgarul om hapsîn cum nu se mai află, domnule căpitan, nu ne-a miluit măcar c'o fărămătură de pâne, ori cu'n castravete murat și o bucată de mămăligă... Pe la noi ómenii sunt altfel domnule căpitan...

— Așa-i, strigă Clopot, altfel!

Și cum spun.... urmă fruntașul unii jucau, alții cereau ceva de mâncare și crîșmarul tot îi da: nema! nema! Măi al dracului om! Cum nema, când în ograda de din dos țipau curcile și rîdeau curcanii la chiuiturile flăcăilor, de-ți venea sě strîngi pe bulgar de gât. Dér unul — nu sciu care o fi fost — dice: „Ptiŭ! da-te-aș dracului de om rěu, lasă că-ți arăt eu!" Și se înțelege cu Gavril Lungu... Domnule căpitan, sě nu vě fie cu supărare dér Gavril al nostru fură și ouěle de sub closcă... Nu rînji țigane că așa-i! și se înțelege cu Gavril Lungu — și ca printr'o minune, domnule căpitan, opt curci grase ies din ograda bulgarului și s'ascund ba în sacul mieu, ba al altuia cum se întîmplă... Acum ne trebuia și o lécă de běuturică, domnule căpitan... Ce era sě facem? Am vêndut și noi două curci crîșmarului și el ne-a dat rachiu, ér curcilor le-a dat drumul pe ușa de din dos. In ogradă însě le aștepta Lungu cu ghiarěle întinse... Și iacă așa domnule căpitan, décă legea-i lege, ce sě-i faci... M'am gândit și eu domnule căpitan că-i lege și mai bine sě dau curcile înapoi stăpânului lor..

— Și cum nenorocitule! le-ai dat? strigă cu disperare căpitanul.

— Le-ai dat?, urlă și sublocotenentul Clopot.

Gavril își rěsuci mustața și zîmbi:

„Trăiți domnule căpitan nu le-am dat, dér așa merge vorba... Décă-i lege ce sě-i faci, bat-o s'o bată de lege!... Acu Lungu sěracul sě vedem ce-a putea face cu ele... Nu sciu pe unde le-a îndosit el..."

Căpitanul isbucni ér într'un hohot vesel, și după el compania tótă. Se bătea cu palmele peste genunchi și rîdea cu lacrimile în ochi. Si ofițerii rîdeau și soldații rîdeau, — ér Pintilie se sculă, se apropiă și dădu un pumn țiganului:

„Măi Lungule măi, ce fac curcile Bulgarului měi Lungule?

— Bine mersî! gemu țiganul, îndoindu-se supt pumnul fruntașului. Stau legate cu cordele roșii la gât și așteptă sě fie puse în țăpușe...

— Bravo voue, měi băieți! strigă căpitanul. Așa osteni îmi place și mie...

— Dă domnule căpitan, rěspunse umilit fruntașul, par-că nu ne răbda inima sě mâncăm curcile singuri... Așa-s ómenii pe la noi, — ticăloși dér cu suflete bune!"

Curênd începură curcile a sfîrâi deasupra jarului și a rěspândi o mirodenie care nu se mai află. Er ofițerii până una altă își dregeaŭ stomacul din bidónele soldaților cu băuturică, luată pe curci de la bulgar. Și se ametiră cât de mirodenia fripturii, cât de *apa* din bidóne. In depărtare pe Vid fantasmele de neguri se risipiseră și sórele ieșise dea-supra munților de nouri și umplea șesurile cu pulberea lui de lumină. In jurul Plevnei sutele de tunuri bubuiau, par-că era prăpădenia pământului. Er domnul căpitan privea cu înverșunare curcile, ca și cum ar fost vorba de un inamic fórte primejdios.

*Mihail Sadoveanu.*

(„Sămănătorul")

---

Mai departe se vorbesce în raport despre biblioteca teatrală, care s'a înfiinţat de la ultima adunare gen. încóce. S'au procurat cărţi (piese teatrale române) în valóre de 309 cor.

In ce privesce canonul de repertoriu al pieselor bune se vor face paşii necesari.

Acestea au fost momentele mai principale.

In numele comisiunei însărcinate cu censurarea raportului general, raportéză d-l Dr. *Radu.* Comisia aprobă tóte punctele sus amintite, dând şi unele îmviaţiuni speciale.

S'a născut apoi o discuţie vie, la care au participat d-nii: Dr. V. Branisce I. German şi Virgil Oniţiu, dimpreună cu d-l secretar Blaga, în cestiunea burselor liberate, a raportului dintre bursieri şi soc. şi a canonului de piese. S'a hotărît: comitetul va elabora un proiect în care se vor lămuri mai bine atât datorinţele bursierilor cât şi ale societăţii între olaltă. In privinţa canonului, se va începe o acţiune din partea d-lui secretar în legătură cu toţi cei cari se declară gata de a recensa opere recomandate de comitet spre recensare, ca astfel se se aibă un conspect de piesele de cari dispunem.

Comitetului i-se dă absolutoriŭ.

Punctul următor este alegerea noului comitet pe noul trieniu. Preşedintele comunică adunării, că cassarul societăţii d-l Petra-Petrescu sĕ rógă a nu mai fi luat în combinaţie la alegerea noului comitet, fiind-că d-sa strămutându-se cu locuinţa din Braşov, nu póte purta agendele de cassă ale societăţii. Mulţumesce totodată d-lui Petrescu pentru serviciile aduse în interesul causei şi suspendă şedinţa pentru 5 minute.

După redeschidere preşedintele comunică, că şi d-l Ungureanu a renunţat de a mai face parte din comitet, din causa prea marei depărtări de Braşov, — deci sĕ nu se reflecteze nici la d-sa. Esprimă mulţămită unanimă d-lui Ungureanu pentru prestaţiunea de până acum.

Noul comitet — după propunerea d-lui protopop Damian şi conglăsuirea tuturora — este următorul: preş. d. *Vulcan,* vice-preş. *Oniţiu,* secret. *Blaga,* cassar *Vecerdea.* Membrii: Goldiş, Dima, Dr. G. Dobrin, adv. Lugoş. Am uitat sĕ amintesc că s'au cetit şi telegrame de felicitare de la Braşov, Rohitsch-Sauerbrunn, Wörishofen, Blaşiŭ, Petrea-Română, Sibiiu, Deva, Haţeg. Se cetesce apoi învitarea Societăţii pentru anul viitor la *Reşiţa.* Se primesce cu mare însufleţire.

După alegerea unei comisiuni de 3 membri pentru verificarea protocolului, preşedintele încheie şedinţa cu splendide elogii adresate Zărăndenilor, cari au priceput atât de bine misiunea sublimă a teatrului nostru naţional.

La vorbirea acésta de adio a rĕspuns d-l protopop V. Damian în cuvinte alese, arătând dragostea şi idealismul Zarandenilor, în special al acelora de pe Crişul Alb şi urând prosperarea şi înflorirea Societăţii. Se încheie şedinţa.

S'au făcut apoi visite. După prânḑ o societate mărişóră a făcut o escursiune la mormêntul de la Ţebea, aducênd prinos de veneraţiune umbrei marelui nostru erou.

**O esposiţie** de lucru de mână a fost deschisă óspeţilor în timpul serbărilor. Era de admirat dibăcia mânilor femeesci, cari cusură din arnici flori şi diferite alte împodobiri pe ştergare, pe feţe de mese şi culmare. Se vedeau cusături vechi de pe la începutul secolului trecut, cari atrăgeau în deosebi atenţia publicului.

**Balul.** Lume multă, sgomot, toalete, zăpăcélă, de tóte. Costum naţional mi-se pare unul singur. Incolo lux cu gust şi fără gust şi animaţie mare. Până şi bĕtrânii se urniseră şi ce bine le stetea bĕtrânilor lăsaţi în fermecătorul vîrtej al jocului! Aprópe de ziuă s'a spart petrecerea.

Decă impresiile câştigate cu ocasia acésta nu vor fi înăbuşite de prosaica viaţă pe care am început'o érăşi, le voiŭ povesti on. cetitori într'unul din numerele viitóre ale „Gazetei".

## Peregrinaj la mănăstirea Hodoş-Bodrog.

Arad, 9 August 1904.

Din incidentul serbătorii *Schimbării la faţă* în anul acesta au cercetat sfânta mănăstire gr. or. română din Hodoş-Bodrog un număr însemnat de credincioşi din comitatele: Arad, Timiş, Cianad, Torontal şi Caraş. Peregrini în număr mai mare au fost de astă dată sub conducerea preotului Iosif Petcu din Bazoş, cam în număr de una miie, din comunele: Bazoş, Ohaba, Forgaci, Izvin, Ianova, Murani, Căpăt, Rocoviţa, Remetea şi alte comune învecinate. Deasemenea din comuna Jidovin şi comunele învecinate din diecesa Caransebeşului sub conducerea preotului Alexandru Ogĕrlaci, mai departe din comuna Alias şi comunele învecinate sub conducerea preotului Avesalon Ţuera.

In ordine fórte frumósă au venit un număr de 400—500 de credincioşi din cercul Buziaşului, diecesa Caransebeşului sub conducerea economului Grigore Jiva din Şilaş.

Numĕrul peregrinilor de astă dată a fost până la 600. Perigrinii au venit partea cea mai mare în preḑiua sĕrbătorii. Cei dintâi au venit în un grup de peste o miie, din comunele: Zarand, Sinitea, Dud, Moroda şi din alte comune învecinate din comitatul Aradului, mai cu sémă din acele comune' în cari s'au lăţit secte anticreştine.

La întrarea pe teritoriul mănăstirei peregrinii au fost întêmpinaţi cu solemnitatea îndatinată între sunetul clopotelor de părinţii mănăstirei în frunte cu Preacuvioşia Sa părintele archimandrit, *Augustin Hamsea,* care s'a adresat cătră tóte grupele de peregrini cu câte o cuvêntare frumósă şi le-a cetit câte o rugăciune. Sunt înălţătóre de inimă momentele acestea şi contribue mult la întărirea simţului de pietate creştinéscă, aşa încât de bună sémă acésta a contribuit, că din an în an este tot mai mare numĕrul credincioşilor, cari cercetéză acéstă sfântă mănăstire.

In preséra sĕrbătorii s'a oficiat prin Preacuvioşia Sa părintele archimandrit asistat de părinţii mănăstirii şi de preoţii veniţi cu peregrinii vecernia, şi s'a făcut priveghiare în capela de vară, ér peregrinii au ocupat loc în curtea destul de spaţiósă a bisericei mănăstirii. A fost un aspect frumos mulţimea cea mare a credincioşilor cu luminii aprinse, ascultând frumósele cântări şi rugăciuni ale sĕrbătorii, esecutate cu multă pietate.

A doua ḑi s'a oficiat sfânta liturgie prin P. C. S. părintele archimandrit asistat de părinţii mănăstirii şi de preoţii veniţi cu peregrinii în capela de vară. Cântările le-a esecutat corul plugarilor din Jidovin sub conducerea preotului Alexandru Ogĕrlaci cu multă frumseţe aşa încât atât corul plugarilor, dér mai cu sémă preotul dirigent merită tótă lauda.

Dér momentul cel mai sublim al întregului serviciu a fost frumósa şi instructiva predică a părintelui archimandrit *Hamsea,* rostită cu o adevĕrată vervă oratorică. Preacuvioşia Sa a ţinut o cuvêntare pătrunḑĕtóre, atât ca formă, cât şi ca cuprins. Acéstă cuvêntare, lucrată cu multă îngrijire şi predată în o limbă frumósă poporală, înţelésă de toţi, a fost ascultată cu multă pietate de credincioşi, şi din feţele lor se vedea, că simt multă mângăiere în inimile lor, şi astfel de sigur învĕţăturile audite vor lăsa urme neşterse în inimile ascultătorilor.

După sfirşitul serviciului divin pe la amiaḑi peregrinii în grupe frumóse şi în sunetul clopotelor şi între cântări duhovnicesci au plecat cătră casă, petrecuţi ca şi la sosire de P. C. Sa şi de părinţii mănăstirii până la eşirea lor din teritoriul acesteia şi duchend cu sine de aici adevĕrată merinde duhovnicéscă.

Peste tot notez, că impresiunea, ce o face asupra poporului cercetarea acestui sfânt locaş, are multă putere întru întărirea credinţei, ceea ce astăḑi este lucrul cel mai însemnat în desvoltarea poporului, spre care scop superioritatea mănăstirii din partea sa face tot posibilul.

*Corespondent.*

## SCIRILE DILEI.

— 19 August v.

**Din tractul Betleanului** primim o corespondenţă, în care în scurte cuvinte se face descrierea ceremoniei, ce a avut loc la 7 August cu ocasiunea sfinţirei frunţariului bisericei române unite din *Figa.* Actul sfinţirei la îndeplinit Reverendissimul domn canonic din Gherla Ioan *Georgiu* ca trimis al episcopului. Spre întâmpinarea dânsului a eşit un banderiu de 12 tineri, îmbrăcaţi în costum naţional românesc. Sâmbătă séra s'a făcut litie, ér Duminecă diminéţa la 7 óre s'a început slujba dumnedeéscă cu sfinţirea apei, după care a urmat liturgia. D-l canonic Georgiu a fost asistat la altar: de protopopul tractual Mihail *Făgărăşanu* (Teure) şi de preoţii Simion *Popan* (Figa), Grigorie *Rusu* (Odorheiu), Ioan *Mititeanu* (Cociu), *Moldovan* (Apaşteu), şi Ioan *Boleanu* (Nuşfalĕu). S'au cetit rugăciunile prescrise, şi s'a stropit frunţariu cu apă sfinţită. După liturghie, d-l canonic Georgiu a ţinut o predică frumósă în faţa unei mari mulţimi de creştini După sĕvîrşirea slujbei dumnedeesci a urmat prânḑul la preotul local, ér séra o petrecere.

**Ministrul lucrărilor publice din România la Mehadia** d-l Emanoil *Porumbaru* însoţit de inspectorul general H. Radu au sosit din T.-Severin la 25 l. c. în Băile Erculane, avênd întrega escursiune mai mult caracterul unei călĕtorii de plăcere; primire oficiósă nu i-s'a făcut. In decursul ḑilei a cercetat valea romantică a Cernei şi antichităţile din localitate, ér séra a petrecut'o în salonul de cură, avênd în societatea sa pe d-nii Trandafir Djuvara fost ministru plenipotenţiar la Constantinopol, actualmente membru în comisiunea danubiană, d-l I. B. Isvoreanu fost ministru de interne, actualmente primarul urbei T.-Severin şi deputat, deputatul avocat Dr. C. Benisache şi medicul băilor Erculane Dr. A. *Crăciunescu.* D-l ministru s'a interesat mult de viéţa din băi, de publicul cel-l are staţiunea balneară şi a rĕmas plăcut surprins auḑind în jurul sĕu tot vorbă românéscă. In 26 Aug. a cercetat cu d-l inspector însoţit fiind de *Dr. Crăciunescu* — în jurul căruia s'a grupat în anii din urmă aprópe tótă clientela din regatul român — tóte instalaţiunile şi sursele băilor, fiind mulţumit de cele vĕḑute şi esplicările date. Pest $1^1/_2$ óră a durat acéstă visită interesându-se de tóte ameliorările din băi spre a le introduce şi la staţiunile balneare din regat. Cu trenul de 1 óră a părăsit d-l ministru băile, însoţit fiind până la gară de o parte a clientelei române aflătóre la cură.

**Cununii.** D-l Aron *Meţianu,* ales preot în Agnita îşi va celebra cununia la 4 Sept. n. cu d-şóra Mariţi *Micu,* în biserica ort. din Feldióra.

D-l Vasile *Târaş* cu d-ra Valeria C. *Papuc* în ḑiua de 4 Sept. n. în biserica Sf. Adormiri din Turcheş.

D-l George Fl. *Munteanu* şi d-şóra Maria G. *Govna* la 4 Sept. n. în biserica Sf. Nicolae din Prund.

D-l Stefan *Gheţie* din Berinţa, absolvent în teologie şi-a celebrat cununia Joi la 1 Sept. n. cu d-şóra Eugenia *Câmpeanu,* fiica d-nei Iuliana *Câmpeanu* n. *Pocol* în biserica gr. or. din Chendremal (Valea Almaşului.)

**La fondul de 20 bani,** întemeiat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu", pentru cumpărarea unei case cu hală de vêndare au mai dăruit: Nicolae Sasu, notar; d-na Iosefina Sasu, d-şóra Eleonora Natalia Sasu, d-na Ana Petrişor, d-şóra Vichy Simonis, Nicolae Şureanu, paroch, Alexandru Bârsan, înv., Augustin Bârsan stud., George Axente, sodal măsar, toţi din Rusciori; Romul Simu, membru în comitetul „Reun. rom. agricole" şi Vic. Tordoşianu, secretar, ambi din Sibiiu, fiecare câte 20 bani; d-şóra Mariţi Cristea, înv., (Gura Barza), 1 cor., Alexandru Chifa, paroch, (Mănăşturul-unguresc), 60 bani; Ioan Jantea, absolvent în drepturi, (Orăştie), Ioan Ganea, înv.,( Lisa) şi George Şeulean, notar, (Pianul-român), fiecare câte 1 cor.; Enea Hodoş, profesor, d-na Zoti Hodoş n. Secula, (Caransebeş), fiecare câte 2 cor.; George Marian, paroch, (Valea-iepii), 40 bani; Const. Damian, prot., (Breţcu), 1 cor.; Iosif Oprean, paroch, (Têrnăviţa), 40 bani.

**Despre înmormêntarea lui Vasilie Craioveanu,** un fruntaş bărbat din Hĕlchiŭ, am primit o corespondenţă mai lungă pe care nu o putem publica în întregime din causa lipsei de spaţiu. Inmormêntarea s'a făcut la 3 August asistând, pe lângă parochul local d-l T. Roşca, preoţii: Ionescu (Budila), Maximilian (Stupini), Schiopu (Crisbav), Comanescu (Ghimbav), Micu (Feldióra), Gavrilescu (Ţinţari), Nanu (S. Petru), Curcubĕtă (Budila). Au cântat mai mulţi învĕţători şi corul mixt din Feldióra. Predicele funebre le-au rostit preoţii Roşca şi Curcubĕtă. La înmormêntare a venit şi fratele repausatului, Ioan *Craioveanu* locot. c. şi r. cu fiii sĕi, unul sublocotenent şi doi cadeţi. Locuitorii din Hĕlchiŭ atât Saşii, cât şi Românii s'au presentat în număr mare, spre a da vrednicului fruntaş român ultimele onoruri.

**10 milióne pentru un lanţ de pământ.** Tabla regéscă din Oradea-mare a adus deunăḑi o sentinţă într'un proces de tot rar. In comuna Mogyorot din com. Aradului era de mult certă între economii Iosif Mausz şi Mih. Schmidt pentru un lanţ de pământ. Ca sĕ se facă odată pace, Schmidt ḑise cătră vecinul sĕu: „Şcii ce? Voesc sĕ-ţi vênd lanţul de pământ, ca sĕ ne împăcăm odată. Ţi-l dau fórte eftin". — „Cu cât?" — „Cu un singur crucer. Tu ai sĕ-mi dai aḑi un crucer, dér în fiecare ḑi următóre ai sĕ-mi plătesci duplu; mâne 2, poimâne 4 cruceri şi aşa mai departe timp de 30 ḑile". Lui Mausz îi conveni tĕrgu şi făcură imediat contractul de vêndare. Incepù a plăti regulat. Dela o vreme însĕ observă cu grózā, că are sĕ plătéscă într'o ḑi 10000 cruceri, în ḑiua următóre 20000 cruceri, în ḑiua a 30-a 5,368.709 fl. şi 11 cr. şi laolaltă trebue sĕ plătéscă în 30 ḑile 10,737,418 florini şi 23 cruceri. 10 milióne pentru un lanţ de pământ! Acum vĕḑù el, că s'a păcălit şi n'a voit sĕ mai plătéscă nimic. Schmidt l'a înprocesuat, dér a perdut procesul pe motiv, că prin un astfel de contract a avut intenţiunea sĕ înşele pe celălalt. Schimidt a apelat la tablă şi tabla de asemenea l'a respins.

**Grijiţi, când mâncaţi strugurì!** In anul acesta trebue sĕ fim cu mare grije la mâncarea de strugurì. Se scie că viţele de vie sunt stropite înainte şi după înflorire cu soluţiune de vitriol de cupru. Vitriolul de cubru este însĕ un venin, care uşor póte causa conturbaţiuni în organismul omenesc. Deórece în vara acésta a ploat fórte puţin, ba — putem — ḑice chiar de loc, nu s'au spălat prin plóie strugurii de vitriolul de cupru şi astfel trebue sĕ spălăm de tot bine strugurii înainte de a-i mânca. Altfel ne putem otrăvi.

**Un băiat vagabund** a fost prins ḑilele acestea de cătră poliţia din Braşov. Băiatul în etate de 16 ani luat la întrebări de unde e şi ce caută în Braşov, a căutat întâiŭ sĕ umble cu minciuni, în cele din urmă însĕ a mărturisit că-l chiamă Király Mózes, originar din Turda, şi a fost 2 ani în institutul corecţional din Clujiŭ, unde a învĕţat pantofăria. Inainte de asta cu 3 sĕptĕmâni a fugit d'acolo furând de la portar suma de 76 coróne şi un revolver. Umblând pribeag pe valea Mureşului, i-a eşit înainte un om, care a vrut sĕ-l jefuéscă, ameninţându-l cu mórtea. Király s'a apĕrat cu revolverul împuşcând omul şi aruncându-i cadavrul în Mureş. Acuma voia sĕ trécă în România. Cercetarea va arăta, ce este adevĕrat din cele spuse de Király.

**Banchet fără alcohol.** La d-l Schmidt, antreprenorul restaurantului de la „Gewerbeverein" — după cum cetim în „Kr. Ztg" — se va aranja Sâmbătă séra o cină fără beuturi spirtóse, la care se învită ori-cine fără deosebire. Pe lângă un preţ de întrare moderat, publicul adunat va avé ocasiune a asculta un concert şi a se inveseli cu alte producţiuni. Invitarea este iscălită de societatea antialcoholică.

**Atragem atenţiunea** cetitorilor noştri, în deosebi a profesorilor şi învĕţătorilor asupra anunţului de pe pagina a 8-a al librăriei H. Zeidner cea mai bună şi ieftină carte de limba maghiară.

**Minunat este** succesul obţinut de On. dame, prin întrebuinţarea laptelui de castraveţi. Acest lapte face sĕ dispară în câteva ḑile de pe obraz pistrui, sgrăbunţe şi alte bóle de piele, netedesce încreţiturile şi împrumută feţei un teint alb, tineresc fără sĕ schimbe pielea. Un mijloc, care a fost premiat la esposiţiunile din Paris şi Viena, care ca şi în noi aşa şi în Anglia scóte din întrebuinţare tóte celelalte cosmetice. O sticlă 2 cor. Săpun de castraveţi veritabil englesesc 1 cor. Pudră 1 cor. 20 b. Se capĕtă la farmacii. Trimiterea principală prin C. Balassa farmacist, Budapest Erzsébetfalva.

## Peregrinajul dela mănăstirea Nicula

*Nicula*, 28 August n. 1904.

In puţine locurĭ va fi prăznuită ḑiua de sf. Măria mare într'un mod atât de sĕrbătoresc, cum e prăznuită in comuna Nicula, ai cărei locuitorĭ sunt fericiţĭ a avé în hotarul lor o biserică, a cărei veste a pĕtruns până chiar în părţile cele mai depărtate ale Ardélului. Drept ce acéstă serbătóre este aşteptată cu dor din partea credincioşilor din Nicula şi împrejurime. Nicula în acéstă ḑi e un loc de întâlnire a mii şi mii de Români, carĭ vin pe jos de prin ţiuuturile cele mai depărtate, ca sĕ preamăréscă pe Preacurata Vergura Maria şi sé-i implóre preaputernicul ajutor.

Inainte însĕ de a scrie despre acest peregrinagiŭ, ţin necesar a da şi unele note informătóre asupra acestui loc de rugă. Nicula este o comună mică, situată lao depărtare de 4—5 km. de Gherla. Locuitorii ei sunt acuma sĕraci, dér odinióră sub principii ardeleni erau în fórte bună stare şi în cea mai mare parte nobili. Pe un mic platoŭ de pe dealul de către rĕsărit, cam la o înălţime de 320 m. peste suprafaţa mării se află mănăstirea. Numele de mănăstire nu'l are pentru-că dór ar locui în trânsa călugărĭ, ci de la icóna făcĕtóre de minuni. Nu călugărĭ, dér nicĭ preot stabil nu este la mănăstirea din Nicula, ci serviciul ĭ'l face parte preotul din sat, parte alţĭ preoţĭ din împrejurime.

Suind délul mănăstirei, după o cale de vre-o 10—15 minute, îndată ţi-se arată un edificiu mare de ţigle, căruia ĭĭ lipsesce turnul. Acésta e biserica cea nóuă. Lângă dênsa ceva mai în jos în stânga se află o bisericuţă veche de lemn, cu un turnuleţ şi 2 căsuţe destinate parte pentru preoţii, carĭ vin la mănăstire, parte pentru un ţĕran, care păzesce mănăstirea.

In jurul acestor edificiĭ sunt pomi, vre-o câteva crucĭ, ér lângă biserica cea veche un mormênt cu un monument de marmură, loc de odihnă a fostului prof. de teologie şi administrator al mănăstirei Michail Ivaşco, care are meritul principal de a fi zidit biserica cea nouă.

Tóte aceste edificii sunt înconjurate cu un inel de pădure de stejar.

Biserica cea nóuă e zidită în stil roman între anii 1875—1879. Interiorul ei simplu dér curat are un iconostas fórte frumos, pictat de fostul canonic din Gherla Michail Şerban.

La mijlocul iconostasului este aşedată icóna făcĕtóre de minuni, care represintă pe Preacurata Vergura Maria cu Isus în braţe.

Icóna e zugrăvită pe scândură şi e acoperită în întregime cu o învĕlitóre de catifea, astfel că numai capetele şi mânile sf. figurĭ se pot vedé. Jur împrejur sunt aşternate mai multe reliquii, iconuţe şi alte darurĭ micĭ, date din partea acelora, cari s'au împărtăşit de vindecări trupeşti.

Despre acéstă icónă, care are o legendă întrégă, se ḑice, că din 15 Febr. până în 12 Martie 1694, cu puţină intrerupere a lăcrimat ḑiua nóptea. De pe vremurile acelea s'a început peregrinarea la Nicula.

Românii din depărtările cele mai marĭ, ca d. e. din Selagiu, Chioar, Maramurĕş, Sătmar, Cluşiŭ etc. la praznicele Maicii Domnului, la ḑiua Crucii, dér mai cu sémă la adormirea Preacur. Vergure Maria (Sf. Maria mare) vin în cete numĕróse cu praporĭ, ca sĕ se róge şi sĕ sărute sf. Icónă. Dér nu numai Românii, ci chiar şi Ungurii din Cluşiŭ, Deşiŭ şi Armeniĭ Gherla vin în fiecare an cu procesiune la Nicula.

Anul acesta din causa miseriilor multe causate de secetă, era témă că nu vor veni aşa mulţĭ ca de altă dată. Dér cu tóte acestea venitau şi acuma vre-o 5000—6000 de ómeni.

Sâmbătă în 27 s'au ţinut 3 sf. liturghii, una în biserica cea mare, alta în cea veche şi una la o cruce, în decursul cărora s'au cuminecat vre-o 500 de inşĭ. S'au ţinut şi 2 predicĭ frumóse, una înainte şi una după prânḑ, de d-nii Dr. Victor *Bojor*, prof. de teologie şi Dion. *Vajda* preot în Câţicău. S'au sevêrşit mai multe maslurĭ (ungerea de pe urmă) şi deslegărĭ. După prânḑ la 4 óre a fost înserat şi predică, ér séra la 7 óre paraclis cântat de 8 preoţĭ.

Cea mai mare şi mai frumósă ceremonie a fost însĕ Duminecă, când s'a celebrat sf. liturgie din partea a 12 preoţi, pontificând Rev. D-l Ioan *Ivaşco*, canonic în Gherla, actual adm. al mănăstirei. A predicat d-l Ilarie *Boroş* prof. de prep. în Gherla şi s'au cuminecat peste 1000 de ómeni.

Vĕḑênd lumea imensă adunată la acest sf. locaş cu câtă evlavie implóră ajutorul sf. Maice a Domnului, te simţiai adênc mişcat. Dér mai interesant, sublim şi înălţător de suflete este scena, ce se póte vedé, când e timp frumos, nóptea, când grupurĭ de credincioşĭ, bĕtrânĭ, bărbaţĭ tinerĭ, babe bĕtrâne, neveste şi fete şed pe pajiştea verde de lângă mănăstire cu făclii aprinse în mână, şi petrec aprópe nóptea întrégă în cântărĭ şi rugăciunĭ sfinte şi pline de laudă către Maica Precestă. . . .

Meritul edificării bisericei celei nouĕ după cum am remarcat într'alt loc, este al fericitului fost prof. de teologie şi adm. a mănăstirei, Michail Ivaşco, un bărbat, care dusese o viaţă sfântă. Actualul administrator e fratele rĕposatului. Ne place a crede, că D-Sa pe care'l cunóscem ca pe un bărbat cu un interes deosebit faţă de acéstă mănăstire, încă nu va rĕmâné îndĕrăpt, ci va termina mărĕţa operă începută de fratele sĕu, ridicând 2 turnurĭ, precum şi un edificiu mai acomodat pentru primirea óspeţilor, (pavilon pentru adăpostul peregrinilor).

*Modestinus.*

---

## Producţiunea tinerimei din Braşovul-vechiŭ.

Păriutele Iosif Maximilian, parochul din Braşovul-vechiŭ cu drept cuvênt póte fi mulţumit de parochienii sĕi, căcĭ în sînul lor se observă o rîvnă deosebită pentru tot ce e bun şi frumos. In aceştĭ doi anĭ din urmă douĕ reuniunĭ de utilitate publică s'au înfiinţat în sînul parochiei, anume a femeilor şi reuniunea de înmormêntare, ér tinerimea cu o regularitate exactă în fie-care an aranjéză trei producţiunĭ împreunate cu petrecerĭ: la Bobotéză, Rusalii şi S.-Mărie, tot-déuna bine reuşite, ér beneficiul net se dă pentru un scop cultural.

Bine a reuşit şi producţiunea de Dumineca trecută şi diletanţii compuşĭ în cea mai mare parte din meseriaşĭ şĭ-au dat tótă silinţa sĕ se achite bine de rolurile lor. D-l D. Jaliu a cetit o mică disertaţiune relevând însemnătatea sĕrbătorii S. Mării, apoi însemnătatea teatrului şi arătând stăruinţa Braşovechenilor în cele bune. S'au cântat câte-va cântece sub dirigenţa d-lui G. Preşmereanu student în teologie, apoi a declamat Ioan Vlădăreanu, I. Sêrbu şi Marióra I. Voicu, o copiliţă de $4^1/_2$ anĭ. In sfêrşit s'a esecutatat piesa „Vecinătatea periculósă“, în care au interpretat rolurile: d-rele Paraschiva Spătariu şi Maria Russu şi d-nii: D. Jaliu, N. Şoneriu şi C. Cârstea.

Intre cei presenţĭ am remarcat pe on. familii: Frigător Bucurescĭ şi Brăila, d-na Laslo, căp. Popa, păr. Maximilian cu d-na, d-na Hager, familia Preşmereanu, dómnele: Balea, Căpăţină, Rusu, Dobra Oprea v.-presidenta Reun. de femei, Gal (Bucurescĭ), Jinga (Bucurescĭ), Davidescu, domnişórele: Preşmereanu, Oncioiŭ, Maximilian, Jaliu, Micu, Puiu, Balea, Chivărar, Davidescu, Neguş, Elena Rêşnoveanu (costum naţional) etc.

Beneficiul a fost destinat în favorul Reuniunei femeilor române din Braşovul-vechiŭ, a cărei presidentă este d-na Maximilian.

---

## Un apel către primăriile comunale.

In vederea lipsei de bucate şi de nutreţ, pricinuite de seceta îndelungată din anul de faţă, căpeteniile comitatului nostru au luat hotărîrea a sări după putinţă în ajutorul celor mai lipsiţi pe deoparte, ér' de alta de a căuta ocupaţiune (de lucru) pentru mucitorii fără de lucru. Drept aceea ne adresăm către Onorabila Primărie, cu frăţésca rugare, sĕ binevoiéscă a ne arăta în termin de cel mult 8 ḑile:

I. Câte hectolitre de bucate s'au produs în hotarul comunei în anul de faţă, anume: *a)* câte hectolitre de grâu? *b)* sĕcară? *c)* orz? *d)* ovĕs? *e)* fasole? *f)* mazăre? *g)* linte?

II. Câte cară de nutreţ s'au produs în anul de faţă, anume: *a)* câte cară de fên? *b)* otavă? *c)* trifoiŭ? *d)* luţernă? *e)* napi?

III. Ce recoltă se póte aştepta pentru tómnă de la cucuruz, cartofi, vii, póme, anume: *a)* câte cară de cucuruz? *b)* cartofi? *c)* câte hectolitre de must? *d)* póme:

IV. De ce fel de seminţe pentru sămĕnatul din anul viitor au locuitorii mai arḑĕtóre trebuinţă, anume: 1. de câţi hectolitri grâu? 2. sĕcară? 3. orz? 4. cucuruz? 5. fasole? 6. cartofi? 7. mazĕre? 8. linte? 9. ovĕs? 10. trifoiŭ? 11. luţernă? 12. napi?

V. Recolta de bucate şi nutreţ este ea de ajuns pentru trebuinţele poporaţiunii din comună?

VI. Cu ce anume ar fi sĕ se ajute mai degrabă poporaţiunea din comună?

VII. Câte braţe muncitóre sunt lipsite de lucru şi pe cât timp ar fi de a li-se căuta ocupaţiune (lucru)?

*Sibiiu*, 27 August n. 1904.

*Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“.*

Pentru president:

*Romul Simu.* membru în comitet. *Victor Tordoşianu.* secretar.

---

## Pedépsa corporală în Rusia.

Pedépsa corporală desfiinţată prin manifestul recent de graţie al Ţarului Nicolae II a fost înfiinţata în Rusia în anul 1497 de către Ţarul Ioan III. El a adoptat'o de la Tătarĭ şi a întrodus'o printr'o lege specială, pe care a publicat'o în „Ludebnie“, adică în prima încercare de codificare a legilor.

Deabia Ţarul Alexie Mihailovici, cel după care e numit Ţareviciul actual, a înăsprit pedépsa corporală fără măsură. Acest Ţar din casa Romanov, cunoscut în istoria Rusiei sub numele de „cel mai tăcut“ a întrodus pedépsa corporală prin codul sĕu „Uloşenie“ din 1643 în o sută de casurĭ, creând şase felurĭ de pedepse. Felul al şéselea consistă într'aceea, că delicuentul a fost dus trei ḑile prin oraş şi bătut cu gârbaciul.

Ţarul Alexie Mihailovicĭ a întrodus în Rusia şi alte pedepse, cari intrec în cruzime pedepsele mongolilor. El a introdus tăierea mânilor, picióarelor, a nasului, urechilor şi buzelor, ruperea nărilor ca pedapse.

Cele şése feluri de pedepse corporale introduse în 1648 şi cuprinse în „Uloşenie“ au dominat codul penal rusesc până la 1863.

Petru cel Mare întroduse deasemenea multe felurĭ de pedepse corporale barbare carĭ au produs mare gróză. Cunoscutul senator rus Rovinski povesteşte în scrierea sa populară „Portrete populare rusesci“, amănunte îngrozitóre cu privire la aplicarea diferitelor felurĭ de pedepse corporale, dér n'a avut curajul sĕ se opună acestui obiceiu barbar.

Sub Alexandru I, un favorit anume Arakceief, representantul cnutei, a înăsprit pedépsa corporală printr'o invenţiune crudă, care e cunoscută în Rusia sub numele de „Pedépsa Arakceief“.

Codul codificat sub Nicolae I în anul 1845, a fost numai o modificare cu privire la pedépsa cu mórte în codul penal al Ţarului Alexie Mihailovicĭ din 1648.

Pe când codul din 1648 introduce pedépsa cu mórtea pentru patru-zecĭ casurĭ, acéstă pedépsă a fost adusă în 1845 numai pentru patru casurĭ, în schimb însă a fost întrodusă pentru prima óră în casurĭ de delicte politice. Pedépsa corporală însĕ a fost menţinută pentru tóte casurile şi în tóte felurile.

Deabia la suirea pe tron a lui Alexandru II s'a făcut o schimbare favorabilă.

După legea din 1857 pedépsa corporală era un adaos la pedépsa pentru persónele din stările neprivilegiate. Cei condamnaţĭ la exil în Siberia căpătau pe désupra 30 până la 1000 loviturĭ cu gârbaciul. Spiritele luminate din Rusia se ridicară contra acestui obiceiu. Celebrul chirurg Pirogov, representantul Rusiei la Bruxel contele Orlov, marele duce Constantin şi mulţĭ alţii cerură desfiinţarea pedepsei corporale. Alexandru II. s'a grăbit sĕ desfiinţeze pedépsa. El a numit un comitet, însărcinat cu studiul desfiinţărei pedepsei acesteia. Bastonada însĕ a fost menţinută pentru populaţia ţărănéscă, pentru armată şi flotă, pentru cas de desertare.

Acéstă rĕmăşiţă a pedepsei nedemne pentru om a fost desfiinţată acum de Nicolae II.

---

## Intrunirea agricolă din Rusciori.

Membrul comitetului central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“, d-l Romul Simu şi secretarul ei d-l Vic. Tordăşianu, în calitate de representanţi ai numitei Reuniuni, s'au presentat Dumineca la 21 August n. c. în comuna nóstră Rusciorĭ, la o întrunire agricolă. Cu bucurie şi cu mult dor au fost aşteptaţi representanţii Reuuiunei de întréga poporaţiunea nóstră, mică la numĕr şi dată óre cum, póte chiar din acest motiv, uitării, de óre-ce, încât şciu, acesta este primul cas când şi noi căutaţi am fost de representanţi ai aşezămintelor nóstre din centru. La ora 9 a. m., mica ceată a şcolarilor noştrĭ în frunte cu învĕţătorul Alexandru Bârsan, şi cu notarul Nicolae Sasu, postaţĭ lângă frumosul edificiŭ al şcólei nóstre, au bineventat, anume prin rostul cestui din urmă, pe óspeţii nouĕ atât de iubiţĭ, carĭ au asistat apoi la serviciul divin, oficiat cu multă pietate prin parochul local d-l Nic. Şurean. La sfêrşitul liturgiei, parochul presentând obştei pe cei, carĭ pentru binele şi luminarea nóstră au sosit în mijlocul nostru — rógă pe bĕtrânĭ şi pe tinerĭ, pe bărbaţĭ şi pe femei a se întruni la óra 11 a. m. în sala cea mare a şcólei.

Sala cea mai spaţiósă a şcólei (frumosul edificiu al şcólei nouĕ, care a costat cam 10.000 cor., póte face cinste ori-cărei comune mai împopulate) abia a cuprins pe cei sosiţĭ la ora amintită. D-l Simu, prin cuvinte alese şi bine simţite deschiḑênd adunarea, ţine o vorbire plină de învĕţăturĭ pentru economi în acest timp, în care economul ameninţat cu fómete, însetat este de poveţe şi învĕţăturĭ.

Anul secetos, ḑice d-l Simu, trebue sĕ ne înveţe pe toţĭ şi mai ales pe economi la cruţare în tóte: în nutreţ, bucate, banĭ, îmbrăcăminte ş. a. m. Sĕ trăim în trezvie, sĕ nu cheltuim în cârcĭume, nu la pomenĭ, la ospeţe, nu prin prăvălii pentru lucrurĭ de paradă, ci mai vêrtos sĕ ne întórcem la obiceiurile vechi, când economul şi económa nóstră de mândrie îşi ţineau dea avé în jurul gospodăriei lucrurĭ datorite mânilor lor. Timpul scump de iarnă sĕ-'l întrebuinţăm şi pe el cu folos atât femeile cât şi bărbaţii.

Trecênd la lipsa de nutreţ, ne recomandă sĕ adunăm şi sĕ păstrăm cu îngrijire paiele, têrnomata, pléva, cocenii de cucuruz etc., carĭ tóte pot fi cu folos întrebuinţate la nutrirea vitelor. In locul aşternutului de paie sĕ folosim frunză din pădure. Paiele şi ogrinjii trebuesc tăiate cu maşina de tăiat nutreţ şi apoi se aşéḑă în 2 căḑi în păturĭ de câte o palmă, se presară cu felióre de napĭ tăiaţĭ, pe acestia se pune tărîţă şi preste tóte se tórnă apă ferbinte. Căḑile se acoper cu straiu şi se ţin 3 ḑile spre a se dospì. Dată acéstă mestecătură la vite, o mănâncă cu poftă, se îngraşe, dau lapte mult şi gustos. Adunatul de „frunḑărĭ“ (nu frunḑe uscate, care se folosesc numai la aşternut) încă e recomandabil. Frunḑările sunt frunze cu clombiţe tinere, cu lugerĭ, cari tăiaţi din arborĭ, nu aduc arborelui nici o stricăciune. Frunḑările de salcă, rechită, plopi, ştejar, frasin, paltin, acaţi, frunḑe de vie, sunt potrivite alimente pentru vite. Poveţile date de guvern, de a folosi nutreţ verde sau înăcrit, sunt de a se urma şi ele. Sĕ sĕmănăm cucuruz de nutreţ (des sĕmĕnat), mohor, mălai mĕrunt, hirişcă, muştar alb, spargă etc. Mai pre sus de tóte se recomandă însĕ a ne purta economia mai înţelepţeşce (raţional), sĕ folosim diferitele maşini şi unelte economice, sĕ ţinem vite mai puţine, dér de soiu, sĕ cultivăm pomi, sĕ folosim grapa de fênaţe, sĕ ne facem stupine etc. şi gospodăria nóstră la înflorire va ajunge.

După d-l Simu luând cuvêntul dl Vic. Tordăşianu, acesta ne spune, cum mai ales noi Românii suntem mai ameninţaţĭ de fómetea, ce bate la uşile economilor noştrĭ, de óre ce pe noi ne găseşte în tóte privinţele sleiţĭ. Pe când vitele nóstre slabe şi de soiu inferior, puse în vênḑare, nu ne aduc decât pagubă, vitele conlocuitorilor noştrĭ Saşĭ sunt un adevĕrat isvor de

câştig. Nutreţurile măiestrite: trifoiu, luterna etc., pe carĭ ei le cultivă din greu şi de mulţi ani şi de cari o samă din noi chiar şi astădi ne ferim, chemate sunt a face faţă lipsei de nutreţurĭ din anul acesta. Grêuele, cucurudiştele şi fênaţele lor, lucrate cu maşinĭ şi gunoite adese-orĭ, ţin şi acuma hambarele şi podurile lor ticsite de grâu, cucuruz şi fân, necheltuite, pe când ele nu aveau nici un preţ. Pungile nóstre góle sunt şi ele, ér' aşedăminte cu bani albi pentru dile negre, nouĕ ne lipsesc aprópe pretutindenea.

Seceta în tóte ar trebuì decĭ sĕ ne deschidă ochii şi sĕ facem cum alţii mai prevĕdĕtorĭ o fac. Ştim cu toţii, că unde-'i unul nu'i putere şi cu tóte acestea nu ţinem sĕ punem umĕr la umĕr, sĕ ne întovărăşim, spre a putea duce cu toţii la sfêrşit aceia ce singuraticĭ nu suntem în în stare sĕ facem.

Insoţirile de credit săteştĭ sistem Raiffeisen, cărora chiar un an de fómete le-a dat naşcere, chemate sunt de a ne procura aceia de ce avem mai ales acum mare trebuinţă. adecă bani eftini, daţĭ când avem trebuinţă şi în suma, de care avem trebuinţă. Cel ce are bani, póte sĕ-şi cumpere şi nutreţ şi bucate. Din multe părţi se recomandă acelora carĭ au, a nu cheltui vitele, nu puţinul nutreţ şi grâu, ce D-deu ni-la dat. Dér' apoi din ce sĕ ne acoperim celelalte trebuinţe mai ales aceia, carĭ n'avem nimic din tóte acestea. Insoţirile de credit, alcătuite óre-cum fără multe parale, ni-le pot procura tóte şi pe nesimţite. Poporaţiunea din cele câteva comune, în carĭ Reuniunei nóstre agricole dat ia fost, sĕ facă asemenea însoţirĭ, nădejde are, că sĕ nu stee cu atâta îngrijire în faţa anului rĕu; însoţirile înşile cu banĭ împrumutaţĭ dela băncile nóstre mai pot sĕ se provadă şi cu nutreţ şi cu bucate, pe carĭ apoi le împart între tovarăşi pe aşteptare şi cu camete neînsemnate. Tot prin acestea însoţirĭ ne putem procura maşinĭ de sĕmânat si de treerat, grape de muschi, vite mai alese, seminţe de tot soiul etc. etc. Arĕtând în cele din urmă modul de purcedere la alcătuirea însoţirii, recomandă harnicilor proprietarĭ din localitate a înfiinţa şi în Ruşciori o asemenea însoţire.

Notarul din loc, d-l Nicolae Sasu, mulţumind vorbitorilor pentru sfaturile adevĕrat părinteşti, isvorite din inimi cu durere pentru popor, se declară de primul, care întră în şirul membrilor însoţirei, ér' după d-sa parochul, învĕţătorul şi aprópe toţĭ proprietarii înscrisu-s'au la noul aşedământ, de ale cărui róde numai poporaţiunea din localitate are sĕ beneficieze. Conducerea însoţirei s'a pus în mânile notarului ca president al directiei şi a parochului ca president al consiliului de supraveghere, ajutaţi de casarul Vasilie Apolzan, fost învĕţător, de 2 vice-preşidenţĭ şi de alţĭ fruntaşi: membrii în direcţiune şi în comitetul de supraveghere.

Intre hotărîrile mai de căpetenie ale însoţirei se numĕră: că direcţiunea póte contrage deocamdată un împrumut de 3000 cor., póte acorda împrumuturĭ de cel mult cor. 200 cu 8% interese etc.

După ce d-l Tordăşianu ne-a mai vorbit despre însemnătatea caselor de ajutorare a muncitorilor de câmp şi a servitorilor, ia cuvêntul d-l Simu, care mulţumeşte în numele Reuniunei harnicilor şi înţelepţilor Rusciorenĭ pentru primirea sfaturilor date şi declară adunarea închisă.

Masa bogată a d-lui şi d-nei Sasu, nou prilegiu ne-a dat de a ne convinge, că fruntaşii comunei în bună înţelegere o duc cu poporatiunea, care ascultare îi dă în lucrurile bune, de care părtaşă o face.

Frumósele cântărĭ, esecutate de micĭ şcolarĭ şi frumósele buchete de florĭ, oferite óspeţilor noştrĭ Sibiieni de eleve, dovadă ne-au dat, că şi învĕţătorul Alexandru Bârsan la locul sĕu se găsesce.

*„Frunză“.*

---

# ULTIME SCIRI.

**Petersburg**, 31 August. Generalul *Saharow* telegrăfiéză, că Ruşii au respins numĕróse atacurĭ ale Japonesilor şi trupele rusescĭ i-au atacat pe întréga linie de luptă. Mai multe posiţiunĭ, pe carĭ le cuceriră Japonesii, au fost recucerite de Ruşi. Artileria ruséscă a manevrat cu succes. După amiadĭ şi după lupte grele, Ruşii au împedecat mişcările Japonesilor de a încunjura flancul drept, şi i-a silit sĕ se retragă.

**Berlin**, 31 August. După scirĭ private sosite aicĭ de la Petersburg, la douĕ divisiunĭ japonese li-ar fi succes a-se furişa între Liaoyang şi Mukden şi a tăia astfel legătura lui Kuropatkin cu Mukdenul.

**Londra**, 31 August. După lupta de artilerie, a urmat la Liaoyang ofensiva infanteriei japonese, care cu mare repediciune a înaintat de-alungul rîului Taiciho. Ruşii însĕ au respins'o. Colónele japonese au fost silite sĕ se oprescă şi sĕ înceteze atacul.

**Berlin**, 31 August. „Berliner Tageblatt“ primesce din Liaoyang scirea. că cu tótă canonada năprasnică a Japonesilor, Ruşii şĭ-au păstrat posiţiunile La frontul de rĕsărit Japonesiĭ n'au mai putut sĕ înainteze Corpul al cincelea siberian a sosit întreg la Charbin. Avangardele lui stau aprópe de Liaoyang.

**Londra**, 31 August. După scirile telegrafice sosite adĭ, Japonesii au îndreptat 13 atacurĭ contra posiţiunilor rusescĭ. Ruşii au respins mai multe din ele. La frontul de sud Ruşii au avut pierderĭ marĭ.

**Londra**, 31 August. „Daily Telegraph“ primesce din *Cifu* scirea, că marele atac al Japonesilor contra Port-Arthurului, n'a succes. Japonesii au luptat cu mare fanatism. Prin valurĭ de sânge, ei au cădut aşa-dicênd cu piepturile în baionetele Ruşilor. Au cădut în massă. In locul celor căduţĭ au înaintat alţii, călcând pe cadavrele camaradilor lor, însĕ baionetele rusescĭ i-au spintecat cumplit. A fost o învălmăşală şi un măcel grozav. Diarul „Nov. Kraj.“ din Port Arthur spune, că printre Japonesii căduţĭ se aflau băieţĭ tinerĭ şi bĕtrânĭ încărunţiţĭ. Diarul descrie fanatismul cu care Japonesii fac asalturile desperate. Ei se tîrăsc pe pântece ca Indienii pentru a ajunge la culmea redutelor, unde sunt împinşĭ de şrapnelele proprii, din causa cărora nu mai pot da îndĕrĕt. La 24 August Japonesii atacând fortul *Paliceng*, au fost respinşĭ cu pierderĭ marĭ.

**Mukden**, 1 Septemvrie. Japonesii *au fost respinşĭ* alaltăierĭ pe tótă linia cu pierderĭ enorme. Japonesiĭ au pierdut şi 40 de tunurĭ.

---

# Hrana raţională a vitelor.

## Sfaturĭ.

Lipsa de hrană pentru vite pune pe sătenĭ la îndoială, de a-le ţinê mai mult în iérnă şi pentru acésta mulţĭ dintre ei se vor grăbi a-şĭ vinde vitele mai înainte de iérnă pe un nutreţ de nimic. Prin acest fapt ogórele pentru sĕmĕnăturĭ vor rĕmânê nearate şi lipsa de hrană atât pentru ómenĭ, cât şi pentru vite se va întinde şi în aniĭ următorĭ.

Guvernul a luat mĕsurĭ, de a veni la timp în ajutor tuturor celor lipsiţĭ de nutreţ. Pe lângă aceste ajutóre, fie-care ţĕran, care are vite, trebue din timp pe cât va putê, sĕ-şĭ strîngă de ale nutreţului, ca paie de grâu, sĕcară, orz, ovĕs, plêva tuturor acestor paie, fên pe unde se mai găsesce, lucernă, trifoiŭ etc., pe carĭ le vor păstra bine sub acoperişurĭ, spre a nu se strica o parte din ele de ploi. Pe pământul gol nu trebue puse aceste nutreţurĭ, ci tot-déuna pe un pod de lemn, spre a nu se strica jos.

După cum s'a dat instrucţiunĭ mai înainte de ministerul de interne, porumbul (păpuşoiul), care până acum nu a legat, nu mai este nădejde de a lega şi va rĕmânê sterp. Tot acest porumb trebue tăiat de verde, căcĭ lăsat sĕ se usce, îşĭ pierde din părţile sale hrănitóre şi după-ce în polog s'a uscat numai de jumĕtate (veşted), se aduce acasă.

Mai înainte de a tăia porumbul, se face o grópă în pământ, lungă după cum s'ar socoti, că este de ajuns sĕ cuprindă toţĭ cocenii (strujeniĭ) de porumb. Grópa trebue făcută pe un dâmb (înălţime) pentru a-se putê scurge apa, ce ar stagna în ea şi la una din laturile grópei trebue făcut un canal, care va pleca de la fundul ei şi va eşĭ afară, ca atuncĭ când ar fi un prisos de apă sĕ aibă unde sĕ se scurgă; canalul trebue sĕ fie de olane de pământ, séu scândurĭ de lemn, căcĭ altfel lăsat, s'ar surpa şi astupa. Grópa trebue făcută mai largă la fată şi mai îngustă la fund şi înclinată fórte puţin spre canal (un centimetru pe metru).

In grópă se aduc şi se pun pe pământul gol toţĭ cocenii (strujenii) pe jumĕtate uscaţĭ, după-ce mai întâiŭ au fost tocatĭ cu maşina, căcĭ întregĭ nu se îndésă bine şi remânênd locurĭ góle printre ei, se mucigăesc în grópă. După fie-care strat de tocătură se jócă bine, şi décă grópa este mare, se trece de mai multe orĭ cu o păreche de boi peste fie-care strat spre, a-se îndesa bine.

După fie-care strat de nutreţ verde se póte pune şi un strat de plévă de grâu orz, ovĕs séu sĕcară şi acéstă plévă odată cu nutreţul verde se murézá şi ea capĕtă un gust acrişor şi este fórte plăcută.

Grópa se lasă gólă cam de 25—30 c. m. şi acest gol se umple — d'asupra —, după-ce s'a aşternut peste nutreţ un strat de paie cu pământ, care se jócă bine şi puternic ca şi pământul din casă. In modul acésta vom avé pentru érnă ceea-ce se chiamă nutreţ murat.

Nutreţul murat se póte păstra în pământ 2—3 anĭ destul de bine şi în toţĭ anii, fie-care ţĕran s'ar putê pregăti cu un an înainte, nu numai în vederea secetei, căreia îi urméză lipsa de nutreţ, dér şi în vederea hrănirei indestulătóre şi plăcute vitelor primăvara în timpul arăturilor, când mai în totdéuna este lipsă de nutreţ.

Se pot folosi în modul acesta: foile de la sfecla de zahăr şi de nutreţ. După-ce se culeg sfeclele tómna de pe câmp, se curăţă de foi, carĭ chiar galbene fiind îngropate, după cum s'a arătat mai sus, ele se vor mura şi păstra bine.

Foile de vardă din vărzăriile marĭ, otava cosită tómna, iarba de prin ochiurile de livedĭ din pădurĭ, care nu s'ar putê usca din causa prea multei umbre, frunda de gorun, ştejar, gărniţă, ulm, teiŭ, sălcii şi chiar arinĭ etc., adunate, despărţite de crăcile lor şi puse la murat, vor da un prea bun nutreţ.

Acest nutreţ murat nu trebue dat singur la vite, căcĭ fiind cam acrişor, vor mânca cu lăcomie şi-şĭ vor pierde sănĕtatea şi în deosebĭ o vacă cu viţel în pântece va lăpăda viţelul, ci totdéuna trebue dat în amestec cu paie, cocenĭ (strujenĭ), fên tocat.

Pentru tocatul acestor nutreţurĭ, sunt maşinĭ în tóte oraşele marĭ ale ţĕrii carĭ se învêrtesc cu mâna şi cu puterea aburului. Cele dintâiŭ sunt ieftine şi se pot cumpĕra în tovărăşie de 3—4 sătenĭ şi în lipsă de mijlóce din partea sătenilor se póte cumpĕra prin băncile populare. Cele de al doilea, al căror cost este cu totul neînsemnat pe lângă marile folóse ce ar aduce, se pot cumpĕra în asociaţiune de către sătenĭ, séu tot prin mijlocirea băncilor populare în tóte comunele unde sunt morĭ de aburĭ şi vapóre de treerat.

Proprietarii de morĭ de abur şi vapóre de treerat în împrejurările de faţă ne place sĕ credem, că vor da tot sprijinul sătenilor din apropiere, dându-le o mică putere din presiunea de la vapóre, pentru punerea în mişcare a maşinilor de tocat nutreţ.

Se póte de odată cu presiunea de la un vapor treera séu măcina şi în acelaşĭ timp toca nutreţ.

Pentru a-se putê mişca bine tocătórea de fân, pae séu cocenĭ de la puterea vaporului, trebue ca la capĕtul axei (osiei) opus roţei celei marĭ (coarba séu volanta) ce pune prin transmisiunea curelei batoza de treerat, séu pietrile de măcinat în mişcare, sĕ se facă o anumită rótă de lemn (al cărei mijloc sĕ fie înfundat) în circomferinţă séu diametru de 2 şi jum., orĭ mai mare decât róta de la tocătóre, corĕspundĕtóre prin curea cu vaporul.

Nu se póte întrebuinţa aci róta cea mare a vaporului cu care se pune în mişcare batoza de treerat, séu pietrile de móră, de óre-ce avênd o circumferinţă prea mare nu corĕspunde celei de la tocătóre, atuncĭ tocătórea s'ar învêrti prea repede şi séu că vor sări în bucăţĭ cuţitele ce tae nutreţul şi se vor întîmpla casurĭ triste, ba chiar nenorocirĭ între lucrătorĭ, séu că maşina de tocat se va ridica în sus prin prea marea putere ce i-se trimite de la vapor.

Curea care sĕ transmită puterea de la vapor la maşina de tocat se póte face din mai multe curele de la batoza de treerat, legate între ele, séu se póte face o curea lată de cânepă, în lipsă de curea anumită.

Maşina de tocat paie, pentru a nu se mişca din locul ei în timpul lucrului, trebue pusă pe un pod de trunchĭ pătraţĭ, grei, de lemn, prindêndu-se piciórele maşinei de aceştia.

(Va urma.)

---

# Societăţĭ pentru vinderea ouĕlor.

Oul este pentru om un mijloc de nutrire nu numai fórte gustos, dér tot-odată şi fórte nutritor şi pe lângă aceste cu óre-care putere tămăduitóre în el, din care causă este de neapĕrată trebuinţă atât în coliba muncitorului, cât şi în palatul domnitorului.

In timpul din urmă ouĕle au început a se căuta şi a se plăti mai bine ca mai înainte. Causa acestei scumpirĭ sunt „societătile pentru vinderea ouĕlor“, de carĭ s'au înfiinţat acum şi prin Transilvania în mai multe locurĭ. Societăti de acestea sunt cu totul 304.

Societăţile numite stau în legătură cu societatea centrală din Budapesta, ér acésta stă în legătură cu firma pentru exportarea ouĕlor din Stuttgart a următorilor lui C. Hörnler, care la începutul fie-cărei sĕptĕmâni stab lesce preţul ouĕlor pentru sĕptĕmâna ce urméză.

Societăţile numite aviséză apoi prin câte o corespondenţă poştală pe agenţiĭ lor, de carĭ acum încă sĕ află mai în fie-care comună, că cu ce preţ sĕ strîngă şi ei ouĕle de pe la económe şi alţĭ neguţătorĭ de ouĕ de pe la sate.

Societatea centrală trimite în cas de lipsă şi câte un membru al sĕu, ca sĕ arate societăţilor de nou înfiinţate, cum sĕ pacheteze ouĕle, cum sĕ le predea la trenurĭ, mai departe le dă lădiţele de lipsă pentru strînsul ouĕlor, precum şi materialul de lipsă pentru pachetatul acelora, ér unde societăţile au lipsă de capital, le mai împrumută şi parale.

Societatea centrală mai ţine şi un comisar, care visitéză tóte societăţile pe rênd. Acela le mai dă apoi şi îndrumările de lipsă cu privire la strîngerea, împachetarea şi trimiterea ouĕlor.

In urma lucrărei neobosite a numitelor societăţĭ, s'au adunat şi vîndut în decursul celor patru anĭ din urmă următórele cantităţĭ de ouĕ:

In anul 1901, 783 de lădĭ cu 1.124.520 de ouĕ.

In anul 1902, 5.902 de lădĭ cu 8.598.680 de ouĕ.

In anul 1903, 8.834 lădĭ cu 12 822.444 de ouĕ.

In anul 1904 (în cele dintâi patru lunĭ) 3.042 lădĭ cu 4.480.480 de ouĕ.

Din cantităţile acestea s'au vîndut pa pieţele nóstre 4.450 de lădĭ cu 6.408.000 de ouĕ: în Anglia s'au vîndut 1.306 lădĭ cu 1.880.640 de ouĕ, ér în alte ţĕrĭ strĕine 12.876 de lădĭ cu 18.541.440 de ouĕ.

O ladă de ouĕ se vinde cu preţul mijlociu de 69 coróne 89 filerĭ.

Din cele de mai sus póte vedê fie-care econom séu mai bine dis económă, la ce perderĭ marĭ se expun acelea, carĭ nu ţin nicĭ acum ga-

liţe într'un numĕr mai mare, ca sĕ pótă vinde şi ouĕ mai multe, din preţul cărora sĕ-şi pótă cumpĕra cele de lipsă pentru trebuinţele casnice. Pot vedé şi fruntaşiĭ noştri, ce veniturĭ lasă şi ei din mână strĕinilor, décă nu înfiinţéză susnumitele „societăţĭ pentru vinderea ouĕlor".

*I. G.*

## Insciinţare.

*„Reuniunea femeilor române din Braşov"* a înfiinţat, după cum se scie **un internat**, cu *scop de a instrui fetiţe* din clasa de mijloc a societăţiĭ românescĭ în *menajul casei*, precum şi în *diferite lucrurĭ de mână*, ce cad în sfera unei bune económe.

Reuniunea întreţine şi subvenţionéză acest internat cu o sumă considerabilă, numai ca sĕ pótă primi fetiţe cu taxa cât se póte de scădută.

In acest internat se învaţă: *a)* a pregăti tot felul de mâncărĭ; *b*) a spăla şi a călca tot felul de albiturĭ; *c*) a croi şi a cóse cu maşina tot felul de albiturĭ şi vestminte; *d*) a cultiva legumĭ, şi *e*) regulĭ hygienice.

Pentru completarea cunoscinţelor câştigate în şcólă, s'a întrodus şi o şcólă de repetiţie prevĕdută în legile statului pentru copile de la 12—15 anĭ.

In acéstă şcólă se va propune:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Limba română | în 2 | cursurĭ | à 2 | ó. pe sĕpt. |
| Limba maghiară | 2 | „ | „ 2 | „ „ „ |
| Limba germană | 2 | „ | „ 2 | „ „ „ |
| Aritmetica . . | 2 | „ | „ 2 | „ „ „ |
| Istoria şi Geogr. | 2 | „ | „ 2 | „ „ „ |
| Istoria nat. şi fisica | 2 | „ | „ 1 | „ „ „ |
| Religia . . . . | 2 | „ | „ 1 | „ „ „ |
| Desemnul . . . | 1 | curs | „ 1 | „ „ „ |
| Scrierea . . . | 1 | „ | „ 1 | „ „ „ |
| Cântărĭ . . . | 1 | „ | „ 1 | „ „ „ |
| Gimnastica . . | 1 | „ | „ 1 | „ „ „ |

In acest „Internat" se primesc fetiţe române, carĭ vor fi absolvat cel puţin 3 (trei) clase primare şi vor fi împlinit 12 anĭ.

De óre-ce prin reorganisarea cea nouă a instrucţiunei numĕrul órelor s'a înmulţit în mod considerabil, de aceea s'a statorit pentru completa întreţinere şi instrucţiune taxa de ***16 fl. pe lună***, plătită anticipativ.

Fetiţe orfane şi sĕrace pot fi primite gratuit în „Internat".

Fetiţe din Braşov, carĭ vor voi sĕ petrécă numai peste di în „Internat", plătesc pentru tótă instrucţiunea şi pentru prând şi ojină câte *12 fl. pe lună.*

De óre-ce numĕrul elevelor atât al celor cu plată, cât şi al bursierelor este restrîns, de aceea se învită părinţiĭ şi tutoriĭ a se anunţa, respective a înainta petiţiunile înzestrate cu testimoniu de paupertate şi cu actul de botez la subscrisa preşedintă până în *20 August st. v.*

Primirea elevelor în „Internat" se va face de la *25 August st. v. încolo.*

La primire are sĕ aducă fie-care elevă albiturile si vestmintele necesare, precum şi aşternutul de pat.

In legătură cu acest „Internat", Reuniunea în aniĭ trecuţĭ a înfiinţat şi un „Orfelinat" pentru fetiţe orfane şi sĕrace de la 6—12 anĭ; aceste fetiţe primesc întreţinerea completă pe spesele reuniunei şi sunt obligate a cerceta şcólele române gr. or. din loc.

Petiţiunile pentru primire sunt a se adresa până în *20 August st. v.*

Informaţiunĭ mai de aprópe se pot primi de la preşedinta reuniunei şi de la actuarul acesteia.

*Agnes Duşoiu,* preşedintă — *Lazar Nastasi,* prof. gimn. şi actuarul reuniunei.

## MULTE ŞI DE TÓTE.

### Originea lui Kuroki.

S'a dis, că Kuroki, neînfrântul general japones, e polon de origine. Un nepot al generalului Kuroki, care nepot trăesce la Rostow în Rusia, publică în diarul „Psiasowski Kraj" o epistolă, care dovedesce originea polonă a lui Kuroki, în cas că epistola e autentică. Epistola are următorul cuprins: „În anul 1836, după revoluţiunea polonă, fugi din Rusia aristocratul ...on Kurowski împreună cu fratele-sĕu mai mic. Fratele mai mic se duse cu nisce cazaci la Nowtserkost. Ţarul Nicolae Pawlowicĭ audi de tinĕrul Kurowski şi-i porunci, sĕ-şĭ schimbe numele în Poljkow şi sĕ se aşede la Rostow. unde a primit ca dar o moşie mare. (Adi se află acolo un deposit mare de cărbuni, proprietatea fraţilor Poljakow). În decursul timpului află Kurowski-Poljakov, că frate-sĕu mai mare trăesce în Iaponia şi astfel ei începură a coresponda unul cu altul. După mórtea lui Poljakow rĕmaseră 2 fii Mihaiu (scriitorul acestei epistole) şi Benedict, carĭ strînseră şi mai mult legăturile cu unchiul lor din Iaponia. Până în diua de adi Kuroki se gândesce la nepoţii sĕi şi adeseorĭ le trimite darurĭ scumpe, ca pahare preţióse, parasóle, stofe, etc".

*

### O întêmplare hazlie.

Dilele trecute s'a petrecut următorea scenă hazlie într'un tramvai din Paris:

Când conductorul întră în tramvai, el dări spre marea lui spaimă un câne uriaş, ocupând două locurĭ de pe bancă.

— Vĕ rog sĕ ieşiţi cu câinele, dise el omului, care se afla lângă câine.

— Nicĭ că mĕ gândesc, rĕspunse acesta.

— Atunci vĕ rog, sĕ mĕ urmaţĭ.

— N'am poftă.

— Atuncĭ voi aduce un agent al poliţiei.

— Poţi aduce şi doi şi apoi?

— Apoi vei vedé.

— Ei bine vom vedé.

Representantul autorităţii apare şi încércă cu binele.

— Şciţi, dise el, că nu e permis a ua câini în tramvai?

— Sciu.

— Atuncĭ plecaţĭ cu câinele!

— Ce vĕ trece prin cap?

— Atuncĭ spuneţi-mi numele, pronumele, profesiunea şi domiciliul.

— Bucuros de ce nu, dacă vĕ interesézã.

— Trebue sĕ încheiu cu D-ta un protocol pentru darea d-tale în judecată.

— Glumiţĭ, dar de ce?

— De ce? Pentru că nu scoţi din tramvai câinele d-tale.

— Dér acésta trebuia sĕ mi-o spui de la început, rĕspunse călătorul zimbind; câinele nu este al meu!

De fapt câinele aparţinea unui Engles, care urmărea din apropiere, cu mult interes certa, fără sĕ dică vr'un cuvênt; el se sculà şi plecà cu câinele.

*

### O cură de întinerire.

Intr'un oraş din Mexico — aşa scriu foile mexicane — un şarlatan a adus la cunoscinţa publică, că posede mijlóce, cu ajutorul cărora ar putea sĕ redee femeilor îmbătrânite tinereţa. Spre scopul acesta invità tóte femeile din oraş şi împrejurime la o şedinţă. Deşi preţurile de intrare la acéstă şedinţă erau fórte marĭ, totuşĭ s'au presentat vre'o 30 de dame în odaia de şedinţe, care era decorată cu numĕróse tablourĭ misteriόse şi semne cabalistice. Sedinţa a fost deschisă prin un discurs, rostit de şarlatanul mexican, care după ce a vorbit damelor despre puterea demonică şi fericirea tinereţei, le-a dat spre gustare nişce pilule micĭ. După acésta şarlatanul s'a adresat cu următórele cuvinte damelor presente: „Natura puterei mele miraculóse pretinde, ca sĕ încep procedura mea de întinerire cu cea mai bătrână dintre dame". Ardesându-se apoi unei dame, o întrebà: „Madam vĕ rog, de câţi ani suntetĭ?" — Dama întrebată se înroşĭ, apoi recunoscu, că e de 37 ani, vecina ei 36 de ani şi aşa mai departe până la ultima, care cu o óreşcare mândrie rĕspunse, că e de 20 ani. „Damele mele" — dise în urmă şarlatanul — „observ spre cea mai mare a mea satisfacţiune, că cura mea de întinerire a succes pe deplin. Când a-ţĭ întrat în acéstă sală, am dispus sĕ vi sĕ taxeze etatea D-vóstră, şi cifrele absolut sigure, carĭ mi s'au comunicat la început, au întrecut cu cel puţin 10 ani pe acelea, pe carĭ mi le-aţĭ numit D-Vóstră acum! Tóte îmi veţĭ concede, că o femeie în etate de 37 ani nu póte fi considerată drept „bĕtrână" şi etatea acésta este cea mai mare, dintre acelea, pe carĭ mi le-aţĭ numit D-vóstră. Vĕ felicit din tótă inima la tinereţa redobândită şi mĕ recomand şi în viitor în atenţiunea D-Vóstră."

Dise şi dispărù.



### Anunţurĭ de căsĕtorie.

De la 19—25 August 1904.

1. Ioan Muntean gr. or. lucrător cu Eufrosina Furnică gr. or. din Braşov. 2. Aurel Doboş gr. or. lucrător cu Maria Danga gr. or. din Brasov. 3. George Sîrbu gr. or. lucrător in Nou cu Maria Bucelea gr. or. din Dîrste.


Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil **Traian H. Pop.**




Nr. 13561—1904.

## Publicare de oferte,

**referitóre la edificarea unui Hotel modern în oraşul Brassó.**

În urma decisului representanţei orăşeneştĭ dela 30 Iunie 1904, Nr. crt. 193—1904, prin acésta se aduce la cunoscinţa generală, că oraşul Brassó este aplicat a vinde:

1) casa orăşănéscă Nr. 12, folosită de present ca Hotel, sub numirea „Coróna de aur", dinpreună cu casa orăşĕnéscă din dosul acestia, sub Bucium Nr. 3, cu un teren de edificat în total 1700 $m^2$;

2) complexul locului de casă numit „Berăria" carele cuprinde următórele casĕ: cea din Strada Porţiĭ Nr. 70, şi cele din Strada Spitalului Nriĭ 65, 67 şi 69 dinpreună cu locul public din stradă, carele în conformitate cu linia de regulare edilă se aduce la acest complex, în mărime totală de 4200 $m^2$;

3) Locul Cafenelei dela promenadă şi locul de promenadă aflător lângă acésta cu o suprafaţă în total de 3000 $m^2$;

4) şi un alt loc óre-care, orăşĕnesc.

Tóte aceste locurĭ se vênd cu aceea condiţiune, ca pe locul de edificat cumpĕrat sĕ se facă un Hotel corĕspundĕtor cerinţelor moderne.

Folosirea apei din apaductul orăşĕnesc şi a gazului din institutul de gaz orăşĕnesc se asigură edificatorului Hotelului cu preţul ce se vînd aceste obiecte celor favorisaţĭ.

Amatoriĭ de astfel de antreprinderĭ se învită decĭ prin acésta a-şĭ înainta la protocolul de exhibite al subsemnatului magistrat orăşĕnesc ofertele lor în scris, sigilate, provĕdute cu un timbru ungar de o coronă şi cu un vadiu de 10 miĭ de cor. adecă: dece miĭ de corόne, constătător din depunerĭ la „Cassa de economiĭ gen. braşoveană", la „Albina", la „Banca naţională societate pe acţii", séu în hârtiĭ de stat, scrisurĭ de credit fonciar, **cel mult până la 15 Novembre 1904, la 10 óre a. m**, pentru că oferte sosite mai târdiu sub nicĭ o împrejurare nu se vor lua în considerare

Aşternerea ulterióră a aşa numitelor lămurirĭ, întregirĭ etc. la ofertele deja înaintate, de asemenea nu se vor lua în considerare, decĭ, se vor respinge.

In oferte sĕ se descrie esact după mărimea de suprafaţă şi alte semne, obiectul resp. locul de edificat, pentru carele oferentul face declaraţie de cumpĕrare, mai departe sĕ se arete cu esactitate preţul de cumpĕrare oferit atât în cifre cât şi în litere.

Mai departe oferentul este obligat a acluda la ofertul sĕu o descriere esactă a edificiului, dinpreună cu schiţa de plan, din carĭ sĕ se învedereze numĕrul camerelor, pentru pasagerĭ şi alte încăperĭ ale hotelului, precum şi stylul în care va fi zidit hotelul.

Vadiul alăturat la ofert, pentru asigurarea ţineriĭ obligamintelor luate asupra-şĭ cu referinţă la edificarea hotelului modern, se va restitui oferentului, îndată ce hotelul va fi edificat şi pus în aplicaţie.

In fine rĕmâne la voia respectivului oferent a arĕta în ofertul înaintat de dênsul în puncte separate orĭ-ce alte obligăminte, carĭ dênsul este aplicat a le lua asupra sa, espunerea acelora însĕ trebue făcută într'o formă hotărîtă, carea sĕ eschidă orĭ-ce îndoială.

Brassó, 10 August 1904.

2—3.1459. **Magistratul orăşĕnesc.**

Nr. 15—1904, ex. sen. şc. com.

## Escriere de concurs.

Pentru completarea postului de învĕţător la şcóla comunală din Borgo-Tiha se escrie concurs cu terminul până la **29 August 1904**, pe lângă următórele emolumente împreunate cu acel post şi anume:

Salar anual de 600 cor, cuartir liber în edificiul şcólei constătător din 2 chilii, cuină şi cămară, competinţă de grădină în estensiune de 400 ⁰□ şi cuincuenalele prevĕdute în lege.

Concurenţiĭ la acest post de învĕţător au se documenteze, cumcă poşed în vorbire şi scriere limba română şi magbiară, cumcă în înţelesul legiĭ sunt cualificaţĭ şi sunt de relig. gr.-cat.

Recursele scrise în limba română şi maghiară şi adjustate cu estras de botez, cu diplomă de cualificaţiune docenţială, cu atestatul despre eventualul serviciu de învĕţător de până acuma şi atestat despre purtarea morală din partea primăriei comunale, au sĕ fie înaintate până la terminul de mai sus senatului şcólei comunale din B.-Tiha.

Suplicele înaintate după terminul pus nu vor fi luate în considerare.

De la presidiul senatului şcólei comunale.

Borgo-Tiha, 10 August 1904.

*Iliescu Vasiliu,*
preşedintele scaunului şcolar.

3—3

## PUBLICAŢIUNE.

Biserica Sf. Niculae din Braşov-Scheiu **dă în arêndă** pentru mai multĭ anĭ 27 jugăre de fânate, comasate, din apropierea fabricei de zahar dela Bod.

Arêndarea se va face pe cale de licitaţiune publică verbală, care se va ţinea **Duminecă în 22 August** st. vechiu (4 Septemvrie n.) 1904, la 10 óre a. m, în sala de şedinţe a comitetului dela Biserica sf. Nicolae din Braşov-Scheiŭ.

3—3.1468. **Epitropia.**